

DÜNYA KLASİKLERİ DÜNYA KLASİKLERİ

JACK LONDON

DEMİR ÖKÇE

TÜRKÇESİ

OSMAN ÇAKMAKÇI

REDAKSİYON

ASLI TOHUMCU

TÜRKÇE REDAKSİYON

FİLİZ GÖVER

TASHİH

ESEN GÜRAY

© BORDO SİYAH KLASİK TAYINLAR

BASKI, İSTANBUL 2005

DİZİ TASARIMI KOORDİNASYON

H. HÜSEYİN ARIKAN

DÜNYA KLASİKLERİ EDİTÖRÜ

VEYSEL ATAYMAN

TÜRK KLASİKLERİ EDİTÖRÜ

KEMAL BEK

ISBN

9759mail: info@bordosiyah.com.tr

Web: www.bordosiyah.com.tr

HUKUK SERVİSİ TEL: (0216) 348 99 18

JACK LONDON DEMİR ÖKÇE

TÜRKÇESİ: OSMAN ÇAKMAKÇI

BORDO Ö. 22 Kasım 1916, Glen Ellen, California, ABD). İşi dolayısıyla sürekli gezen bir

astrologun oğluydu. Annesinin ve London soyadını aldığı üvey babasının yanında yetişti. On

dört yaşında yoksulluktan kurtulma ve serüvenlere atılma umuduyla okulunu bıraktı. Tayfa

olarak çalıştığı bir gemiyle Japonya'ya gitti. 1893'teki iktisadi kriz sonrasında yük trenleri ile

ülkeyi dolaşarak mitingler düzenleyen işsizler ordusuna katılıp hemen bütün ABD'yi dolaştı.

1894'te militan bir sosyalist oldu. London; Danvin, Marx ve Nietzsche'nin eserlerinin

basitleştirilmiş biçimlerini okuyup bir senteze vararak beyaz ırkın üstünlüğünü savunan

görüşlerle sosyalizmi kendine özgü bir tarzda kaynaştırdı. California Üniversitesi'ne girdikten

bir yıl sonra okulu bırakarak Klondike bölgesinde altın arayanlara katıldı. Ertesi yıl beş parasız

ve işsiz olarak geri döndü. Şansını yazarlıkta denemeye karar verdi.

Günlük çalışma programları hazırlayarak yazmaya başlayan London baladlar, soneler, fıkralar,

korku ve macera öyküleri yazmaya başladı. İlk kitabı The Son of the Wolf (Kurt Kanı; 1900)

geniş bir okur kitlesine ulaştı. London üretken bir yazardı. On yedi yıl içinde kitaplarının sayısı

elliyi buldu. Bir tekneyle Güney Pasifik'e açıldıktan sonra, orada yaşadıklarını The Cruise

of the Snark'ta

6cadır," öteki deyişle anı ya da anı7fiction, aslında bilimstikyaşamöyküsel romanındaki

mücadeleci kişiye yakın düşüyor. Romanın kahramanı Ernest Everrates tekniğine) özenmiş gibi

görünen yazar, kavranılan adım adım birbirinden türeterek, üstelik bu türetme sırasında

karşısındakinin ya da karşı50 sayfalardaki piskoposu ikna etme bölümleri).

Bu didaktik kaygı, elbette, romanın yapısını olumsuz etkiliyor; karşımızda biraz da tiyatro

kokan, derme çatma kotanmış "konuşma sahneleri" var. Zorlama, yer yer öyle ileriye gidiyor

ki, Ernest nest Everhard yüceliyor, mitik kahraman düzlemine geçiyor. Olup biteni sonradan

anlatan eşi Avis'in kocasına ve eylemlerine duyduğu büyük bağlılık, onun anlatırken Ernest

Everhard'ı daha da "büyütmesine" yol açıyor.

Her metni, en başta tarihsel bağlamı içinde değerlendirme zorunluluğumuzu unutmazsak, Jack

London'ın bu metni kaleme aldığı 20. yüzyılın hemen başında, "bu tür bir didaktik kaygının,"

dönemin toplumunda işlevsel ve anlaşılır olduğunu kabul etmek zorunda kalırız. Bu kaygının,

metinde dikkati çektiğimiz aksaklıkları nereye kadar bağışatabileceği de, okura kalmış bir

karar olsa gerekir.

Ne var ki, metnin ikinci düzlemi, işaret ettiği tehlikeyle, faşizmin ayak seslerini, içinde

yaşanılan günlerin pratiklerinden türeterek, metni "gerçekçi" edebiyatın içine yerleştiriyor.

Jack London, gemi aزیی almış oligarşıyle el ele veren kapitalizmin, toplumu, insanların yaşamını kâbusa çeviren bir baskı yönetimine yol açtığını hatırlatıyor. Demir Ökçe, emek ile sermaye arasındaki çelişkinin uç sınırında faşizmin nasıl palazlanıp ortikomünist, ucuz politika ile karşılaştırıldığında, Demir ÖJcçe'nin gerek insanlığın büyük çoğunluğunun yanında durma kaygısıyla, gerek yaklaşmakta olanın ayak seslerini yaşanan günün pratikleri içinde duyurmasıyla, insancıl, dolayısıyla da her dönemin metni olma özelliğini koruyacağı bellidir. Veysel Atayman Temmuz 2004, İstanbul Water Deresi'nin küçük, tatlı dalgalan, derenin yosunlu taşları üzerinde ufak dalgalar oluşturuyor. Güneşte kelebekler dans ediyor ve her yerden insanın uykusunu getiren an vızıltısı yükseliyor. Her şey öylesine sessiz ve sakin; burada oturmuş düşünüp taşıyorum ve huzursuzum. Beni huzursuz eden, bu sessizlik. Gerçek değilmiş gibi geliyor insana. Bütün dünya sessiz ama bu, fırtına öncesinin sessizliği. Kulaklanmı ve bütün duyulanını yaklaşan fırtınanın belirtilerini yakalamak için zorluyorum. Ah, zamanından önce kop15Kartalım'ı16ğumunun tanğı olmak için burada bulunmayışıdır. Başarısız olamayız, yenilgiye uğrayayani sosyalist devletlerdi. Devrime yardım etmeye hazırlardı. Cesurca yardım ettiler ve bu nedenle, İkinci Devrim kırılıp önlendiğinde, onlar da dünyanın birleşik oligarşik yönetimleri tarafından ezildiler ve sonra sosyalistlerin yerine oligarşik yönetimler geçti.

Avis Everhard'ın babası John Cunningham, Califor18

O günlerde cüzdanlarını ortaya koyup dövüşmek erkekler arasında âdeti. Çıplak elleriyle dövüşürlerdi. Dövü1920hard'dan söz ediyorum."

Konuklar, nezaketen ilgi gösterip Ernest'in, görüşlerini anlatması için ısrar ettiler. Ona karşı tavırları öylesine hoşgörölü ve cana yakındı ki, gerçekten de onu himaye eden bir hava oluşmuştu. Ernest'in papazların bu tutumlarını sezip onlarla içten eğlendiğini fark ettim. Çevresindekilere şöyle bir göz gezdirdiğinde, bakışlarındaki ve gözlerindeki kahkaha parıltısını gördüm.

"Ben din konusunda tartışmaya girecek kadar güzel konuşmasını bilmiyorum," diye söze başladı ve sonra, alçakgönüllü ve kararsız bir tavırla duraksadı.

field, "Bizler gerçeğin herhangi bir insanda da olabileceğine inanırız, yeter ki düşünceleri içten olsun," dedi.

"Öyleyse içtenliği gerçekten ayırt edebiliyorsunuz?" dedi Ernest gülerek.

Dr. Hammerfield ne diyeceğini şaşırdı bir an, cevap vermeye çabaladı; "En iyilerimiz bile yanılabilir genç adam, en iyilerimiz bile."

Ernest anında değişti. Adeta başka bir adam oluverdi.

"Pekâlâ, öyleyse," diye cevap verdi, "hepinizin yanıldığını söyleyerek söze başlamama izin verin. İşçi sınıfı hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz, hatta bu konuda en ufak bir bilginiz bile yok. Sizin sosyolojiniz, düşünme yönteminiz gibi hatalı ve değersiz."

Söyleyiş biçimiyle kıyaslanınca söyledikleri hiç de fazla bir şey değildi. Daha ağızını açar açmaz yerimden sıçradım. Sesinin tonu da bakışları kadar küstahçaydı. Bu, beni baştan aşağı ürperten bir ses tonuydu. Bütün masa22eld'in yüzü, sıkıntı ve öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. Diğerleri de öfkelenmişti, ama birkaçı sözüm ona bıyık altından, üstünlük taslause. "Bana öyle geliyor ki, aklın yarattığı her şey metafizikseldir. Bütün bilimlerin en doğrusu ve en inandırıcısı olan matematik bile tamamen metafizikseldir. Bilimsel bir akıl yürütmenin her bir düşüncesi metafiziktir. Kuşkusuz bu konuda bana katılıyorsunuzdur, öyle değil mi?"

"Söylediğiniz gibi, anlamıyorsunuz," diye karşılık verdi Ernest. "Metafizikçi, kalkış noktası olarak kendi öznelliğini temel alıp tüm25tafiziksel bir suskunluk içinde beklemek zorundasınız." Ernest bekledi. Sessizlik uzadı, dayanılmaz bir hal aldı. Dr. Hammerfield bozulmuş, aynı zamanda da şaşırmış, Ernest'in balyoz gibi inen saldırısı onu afallatmıştı. Böyle sade ve doğrudan tartışma yöntemlerine alışkın değildi. Masada oturanlara yalvaran gözlerle baktı, ama kimse onun yerine cevap vermeye yanaşmıyordu. Bu sırada babamın, peçetesini yüzüne bastırıp gülmemek için kendini tuttuğunu gördüm.

field'ın tamamen yenik düştüğünü gördükten sonra. "Bu da, onları kendi eserleriyle yargılamaktır. Onlar, şu insanlık için havada hayaller yaratmaktan, kendi gölgelerini Tanrı sanmaktan başka ne yapmışlardır? İnsanları güldürüp eğlendirme konusunda epey katkıları olmuştur, kabul ediyorum, ama insanlık için yararlı sayılabilecek ne yapmışlardır? Yüreğin, duyguların merkezi olduğuna dair felsefe yaparlarken, bu sözcüğü yanlış kullan yollar ve köprüler yapıyorlardı. Onlar dünyayı evrenin merkezi olarak tanımlıyorlardı, öte yandan bilim

adamları Amerika'yı keşfediyor, yıldızları ve bu yıldızları yöneten yasaları bulabilmek için uzay araştırmaları yapıyorlardı. Kısacası, metafizikçiler insanlık için hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey yapmamışlar, bilimin ilerleyişi karşısında, adım adım geri çekilmek zorunda kalmışlardır. Bilimsel açıdan kanıtlanan olaylar, onların öznel açıklamalarını yıkar yıkmaz, bu kanıtlanmış olayların tanımını da içine alan ve daha geniş bir alana yayılan, yeni öznel açıklamalar yumurtlamaya başlamışlardır. İşte, yüzyıllar da geçse bütün bu işleri sürdürmekten 28de her zaman görülen bir alışkanlıktır, bu yüzden başlıyorum sizi. Tekrar ediyorum, hayır, metafiziğin bu ilerlemeyle hiçbir ilgisi yoktur. Ekmek ve yağ, ipek ve mücevherat, dolar ve sent, ha aklıma gelmişken söyleyeyim, Hindistan'a giden karayollarının ticarete kapanması, işte keşif yolculuklarının nedeni bunlardı. 1453'te İstanbul alınca, Türkler Hindistan'a giden kervan yollarını kapadı. Avrupalı tüccarlar kendilerine yeni bir yol aramak zorunda kaldılar. İşte, bu keşif yolculuklarının asıl nedeni budur. Kristof Kolomb, Hindistan'a giden yeni bir yol bulmak için denize açıldı. Bütün tarih kitapları bunun böyle olduğunu yazar. Bu arada tesadüfen dünyanın yaratılışı, doğası, büyüklüğü ve biçimi hakkında yeni bulgular elde edildi ve Ptoleme sistemi terk edildi."

Dr. Hammerfield homurdandı.

"Benimle aynı düşüncede değil misiniz?" diye sordu Ernest. "Öyleyse nerede yanılıyo29zanmışçasına. Kendini hep gerçeklerle savunuyordu. Onları sarsmak için gerçeklerle ayaklarına çelme takıyor, gerçeklerle onlara tuzak kuruyor, gerçeklerin bordasından onlara bombardıman yağıdırıyordu.

"Siz gerçeğin mihrabına tapınıyorsunuz," diye alay etti onunla Dr. Hammerfield.

"Olgulardan öte Tanrı yoktur ve Bay Ever

Dr. Jordan, Hristiyanlık Çağında, on dokuzuncu yüzyılın sonları ile yirminci yüzyılın başlarında yaşamış ünlü bir eğitimci. Stanford Üniversitesi'nin rektörüydü, zamanında büyük iyilikler yapmıştı.

Berkeley, maddenin varlığını reddeden düşüncesiyle zamanının filozoflarını uzun süre şaşkına çeviren tekçi bir idealist düşünürdü. Ama sonunda, bilimin yeni ampirik gerçekleri, filozoflar tarafından genel bir kabul görünce onun bu zekice savı, kendiliğinden yok oldu.

nuz bunları söyleyin bakalım? Piskopos Berkeley'in kendi metafiziğinin işe yaramadığını kabul ettiğini bilemezsiniz. Kanıtınız yok. Onun metafiziği her zaman işe yaramıştır, genç adam."

"Berkeley'in metafiziğinin işe yaramadığını kanıtlayacak en somut olay..." Ernest sözün burasında bir an durdu. Oldukça sakindi. "Berkeley'in evlere duvarlardan değil de her zaman kapılardan girmesidir. Karnını ekmekle, yağla, et kızartmasıyla doyurmasıdır. Sakalını keskin bir jiletle tıraş etmesidir."

"Ama bunlar günlük olaylar!" diye bağırdı Dr. Hammerfield. "Oysa metafizik, düşüncenin eseridir."

"Ve bu olaylar düşünce düzleminde etkili olurlar öyle mi?" diye sordu Ernest yumuşak bir ses tonuyla.

Öteki onaylayan bir şekilde başını salladı.

"Öyleyse, sayısız melek, bir iğnenin ucunda dans edebilir düşüncede elbette. Öyle sanıyorum ki Doktor, siz de düşüncede yaşıyorsunuz, öyle mi?"

"Düşüncem benim krallığımdır," oldu cevap.

"Bu, havada yaşadığınızı söylemenin bir başka yolu. Ama yemek zamanlarında ya da bir deprem olduğunda, yeryüzüne geri döndüğünüzden eminim. Yoksa, söyleyin bana Doktor, bir deprem sırasında, fani vücudunuzun manevi bir tuğla tarafından yaralanacağından hiç korkmuyor musunuz?"

Aynı anda, bilinçsiz bir hareketle, Dr.

dukları ödünlerle yetinmiyor ve hiçbir ko34na giden ve kurulu toplum düzenine zarar vermeyen, onlar tarafından kabul gören metafizik içerikli vaazlar veriyorsunuz."

Bu sözler üzerine masadan bir itiraz uğultusu yükseldi.

"Ah, yanlış anlamayın, sizin içtenliğinizden hiç kuşku yok," diye devam etti Ernest.

"İçtensiniz. İnandığınız vaazları veriyorsunuz. Kapitalist sınıfın gözündeki gücünüz ve değeriniz de buradan geliyor. Ama inançlarınızı değiştirirseniz, kurulu düzeni değiştiren inançlara sahip olursanız, vaazlarınız patronlarınız tarafından hoş karşılanmayacak ve hemen işinizden olacaksınız. Haklı değil miyim?"

Bu defa hiç itiraz eden olmadı. Hepsi onay35gözlürsünüz). Size ekmeğinizi ve ücretinizi verenlere sadık kalınız. Vaazlarınızı vermeye devam ederek, işverenlerinizin çıkarlarını koruyun. Ama işçi sınıfına sokulup ona sahte önderlik yapmayın. Siz, her iki kampta birden, aynı anda dürüstçe yer alamazsınız. İşçi sınıfı şimdiye kadar siz olmadan da yürümüştür yolunda. İnanın bana, işçi sınıfı siz olmadan da yoluna devam edecektir. Dahası, siz olmadan çok daha iyi yürüyecektir işçi sınıfı."

Halkı tarafından idam edilen Fransa Kralı XVI. Lo36reyen bir aslan kesildiğini? Son derece disiplinli bir kafası var. Eğer enerjisini o yöne çevirmiş olsaydı iyi bir bilim adamı olabilirdi." Ernest Everhard'm çok ilgimi çektiğini söylememe gerek yok elbette. Söyledikleri ve bunları söyleyiş biçimiyle değil, bir erkek olarak da beni çok etkilemişti. Böyle bir insana hiç rastlamamıştım. Sanırım, yirmi dört yaşına basmış olmama rağmen, evlenmemiş olmamın nedeni buydu. Ondan hoşlanmıştım. Bunu kendime itiraf etmeliydim. Benim ondan hoşlanmam, zekâsından ve tartışma gücünden başka bir şeye dayanıyordu. Şişkin pazılarına ve kaim boynuna rağmen, ben38ratuvarında çalışmaya alışmıştı. İşte bu yüzden oturma odamızı bir sosyoloji laboratuvarına dönüştürdü. Bu odada, her türden, her sınıftan insanlar, bilim adamları, politikacılar, bankerler, işçi liderleri, sosyalistler ve anarşistler bir araya geliyordu. Onları kendi aralarında tartışmaya kışkırtıyor, sonra onların hayat ve toplum hakkındaki görüşlerini çö39

O zamanlar Amerika'da doğan yerli halkla, göçmen halk arasındaki ayrım keskin ve tiksindiriciydi.

deymiş gibi heyecanlandırıyordu.

O akşamı izleyen birkaç gün, babamdan ödünç aldığım Ernest'in eserlerinden bazılarını okumakla geçti. Yazıya döktüğü sözleri de, dışavurduğu düşünceleri gibi açık seçik ve inandırıcıydı. İnsan kuşku duymaya başladığında bile, söylediklerini inandırıcı kılan, kesin bir sadeliği vardı dilinin. Kolay anlaşılabilirlik yeteneği vardı. Mükemmel bir yorumlayıcıydı. Yine de üslubunun yetkinliğine rağmen, yazılarında hoşuma gitmeyen birçok şey vardı. Sınıf çatışması diye adlandırdığı kavrama, emek ile sermaye arasındaki uzlaşmazlığa, çıkar çatışmasına gereğinden fazla vurgu yapıyordu.

Babam coşkun bir sevinç içinde, Dr. Hammerfield'in Ernest hakkında edindiği kanıyı bana anlattı. Dr. Hammerfield'e göre Ernest, "yetersiz bilgisiyle ukalalık taslayan, küstah bir kabadayTydı. Ayrıca, onunla yeniden karşılaşmayı hiç arzu etmiyordu. sınızdır."

"Evet aldım, ben de bu yüzden sizinle bir

Bu kitap, Demir Ö/çe'nin altında geçen üç yüzyıl boyunca gizlice basıldı durdu. Çeşitli baskılarından birkaç örnek, Ardis Milli Kütüphanesi'nde bulunmaktadır.

nuz," dedim. "İşçi sınıfının dar ve kaba yanlarına seslenmek bence bir yanlış, hatta suç. Sınıf kini anti434445nest. "Ortalama insanın bencil olduğu konusunda anlaşılmıştı. İnsan neyse odur. Siz her şeye gökyüzünden bakma alışkanlığınızla, göğe yükseldiniz ve aslında var olan değil de olması gerektiği gibi olan insanlar arasında para bölüşdürüyorsunuz. Ama gerçeğe dönecek olursak, emekçi, bencil olduğundan, bu paylaşımdan elinden geldiğince fazlasını almak isteyecektir. Kapitalist, bencil olduğundan, bu paylaşımdan elinden geldiğince fazlasını almak isteyecektir. Eğer bir şey sınırlı bir miktardaysa ve iki insan bu şeyden mümkün olduğunca büyük paylar almak istiyorlarsa, burada sermaye ile emek arasında bir çıkar çatışması söz konusu olur. Bu uzlaşmaz bir çatışmadır. Dünya üstünde işçiler ve kapitalistler oldukça, bu paylaşım üzerinde kavga etmeye devam edeceklerdir. Bu öğle46nest muzipçe.

Ama Piskopos Morehouse duymazlıktan gelip devam etti.

"Onların bakış açılan çok dar. İnsan insan olmalı, vahşi hayvan değil. Şimdi şiddet ve kıyım olacak, yas tutan dullar ve yetimler olacak. Sermaye ve emek dost olmalı. Ortak çıkarları için el ele çalışmalılar."

"Ah, yine havalara çıktınız," dedi Ernest soğuk bir sesle. "Hadi yeryüzüne ininiz. Unutmayın ki, ortalama insanın bencil olduğu konusunda anlaşılmıştı."

"Ama bencil olmamalı!" diye bağırdı Piskopos.

Bu tür kavgalar o akla sığmaz anarşik çağda çok yaygındı. Kimi zaman işçiler işi bırakırdı. Kimi zaman kapitalistler işçilerin çalışmasına izin vermezdi. Böylesi anlaşmazlıkların olduğu şiddet ve kargaşa içinde birçok mülk talan edilir, birçok hayat kaybedilirdi. O dönemin bir başka geleneği olan, daha aşağı sınıftaki insanların, eşleriyle kavga ettiklerinde evdeki mobilyaları

kınp dökme alışkanlıkları gibi, bu grevlerdeki kanlı olaylar bizim aklımızın alamayacağı bir olgudur.

faire', herkes kendini düşünsün ve benden sonra kıyamet kopsun, işte sizin aşıladığınız anlayış bu. Geçen akşam Bay Everse'nin kapitalist sınıf tarafından desteklendiğini de unutmamak gerekir."

"Olaylara bu ışığın altından bakmamıştım," dedi Piskopos safça. "Yanılıyor olmalısınız. Bu dünyada üzücü ve kötü birçok şey olduğunu ben de biliyorum. Kilise'nin şeyi... sizin proletarya dediğiniz şeyi kaybettiğini de biliyorum."

"Siz hiçbir zaman proletaryaya sahip olmadınız," diye bağırdı Ernest. "Proletarya, Kilise'nin dışında ve Kilise'siz gelişip büyüdü."

"Seni tam anlayamadım," dedi Piskopos yavaşça.

"Öyleyse izin verin de açıklayayım. On sekizinci yüzyılın sonlarına doğru toplum yaşamına makinelerin girişi ve fabrika sisteminin gelişmesiyle, çalışan büyük emekçi kitleleri topraktan sökülüp ayrıldı. Eski çalışma düzeni bozuldu. Çalışan insanlar köylerinden sürülüp, sanayi şehirlerine doluştular. Analar ve çocuklar, yeni makinelerin başında çalışmaya koyuldu. Aile yaşamı yok oldu. Koşullar korkunçtu. Kanlı bir hikâye bu."

"Biliyorum, biliyorum," diye sözünü kesti Piskopos Morehouse, yüzünde kederli bir ifade belirmişti. "Korkunçtu. Ama bu bir buçuk yüzyıl önce olmuştu."

Bırakınız yapsınlar.

4950lasaydı, daha iyi bir örnek vermiş olurdu. Bu savunmalardan birkaçını, dönemin belgelerinden seçerek, buraya ekliyorum. M. S. 1835 yılında, Presbiteryen Kilisesi'nin Genel Kurulu şu açıklamayı yapmıştı; "Kölelik hem Eski hem de Yeni Ahit'te kabul edilmiş ve Tann'mn egemenliği tarafından kmanmamıştır." Charleston BapMamon şunları yazmıştı; "Kutsal Kitap'taki bazı bölümler su götürmez bir şekilde köleyi mal olarak satın alma hakkını onaylamaktadır, bu hakka ilişkin çeşitli örnekler de verilmiştir. Satın alma ve satma hakkı açıkça belirtilmiştir. Bu konuda, Tann'mn buyurduğu Yahudi kurallarına ya da yüzyıllardır süregiden uygulamaya ya da Yeni Ahit ve ahlak yasalarına bakacak olursak, köleliğin ahlaksızca bir şey olmadığı sonucuna vannz. İlk Afrika kölelerinin yasal olarak köle ilan edildiklerini düşünürsek, çocuklarının da köle olarak kabul edileceği zorunlu bir sonuçtur. Böylece Amerika'da varolan köleliğin haklı olarak kurulduğunu görmekteyiz."

Bu sözlerin bir kuşak kadar sonra Kilise tarafından kapitalist mülkiyeti savunmak için kullanıldığını görmek şaşırtıcı olmamalıdır. Asgard'daki büyük müzede, Henry van Dyke'in yazdığı "Uygulama Üzerine Denemeler" adlı bir kitap vardır. Bu kitap, Hristiyanlık Çağının 1905 yılında yayımlanmıştı. Kitaptan anlayabildiğimiz kadıyla, Van Dyke bir kilise adamı olsa gerek. Bu kitap, Everhard'ın burjuvazi düşüncesi diye adlandırdığı şeye iyi bir örnektir. Charleston Baptist Cemiyeti'nin yukanda alıntılanan bildirisiyle, yetmiş yıl sonra Van Dyke'in söyledikleri arasındaki benzerliğe dikkat edin; "İncil, Tann'mn dünyanın sahibi olduğunu öğretmektedir. Tann, genel yasalara uyarak, bu mülkünü, istediği kişiye, canının istediği gibi dağıtır."

land'da görkemli kiliseler yapılıyor. Ve siz bu muhteşem kiliselerde, bu çocukların kanlarıyla göbeklerini şişirmiş o kazanç sahipleri adına, tatlı tatlı vaazlar veriyorsunuz."

"Bilmiyordum," diye mırıldandı Piskopos çaresiz bir tavırla. Sanki içi bulanıyormuş gibi yüzü solmuştu.

"Öyleyse karşı çıkmadınız?"

Piskopos başını salladı.

"Öyleyse Kilise on sekizinci yüzyılda olduğu gibi bugün de dilsiz."

Piskopos suskundu, Ernest sesini ansızın yükseltti.

"Ve unutmayın ki, kilise adamlarından kim buna karşı çıkarsa hemen işinden atılır."

yişinden ileri geldiğine inanıyorum. Bilgi edinir edinmez bütün yanlışlıklarını düzeltecektir. Bilgiyi vermek görevi, Kilise'ye düşmüştür."

Ernest güldü. Gülüşü kabacaydı ve bir içgüdüyle Piskopos'u savunmayı üstüne aldı.

"Unutmayınız ki," dedim, "siz madalyonun tek yüzünü görüyorsunuz. Çok iyi yönlerimiz de var bizim. Siz sadece, kötü yanlarımızı görüyorsunuz. Piskopos Morehouse haklı. Endüstrinin yarattığı haksızlıkların, sizin sözlerinizle dehşetin nedeni, yöneticilerin bunu bilmemesidir. Sınıflar arasındaki uçurumu Çok derinmiş gibi gösteriyorsunuz." kalan'na para yatırmışsınız."

"Bunun konumuzla ne ilgisi var?" diye bağırdım.

"Pek fazla bir ilgisi yok," dedi sakın bir sesle. "Yalnız, şu giydiğiniz elbise kan lekesi içinde. Yediğiniz yiyecekler de kan kokuyor. Evinizin çatı kırımlerinden küçük çocukların, güçlü erkeklerin kanı damlıyor. Bunların damla damla çevreme düştüğünü duymam için gözlerimi bir parça kapatmam yeterli. Tıp, tıp, tıp..."

Bunları söylerken, bir yandan da gözlerini kapayıp koltuğunda kendini geriye attı. Kızgınlık ve kınlan onurumun hüznüyle gözyaşlarına boğuldum. Hayatımda kimse bana böyle kaba davranmamıştı. Piskopos ve ba5556ningham. Jackson olayını bir araştırın."

"Buna karar vermiştim zaten," diye karşılık verdim soğuk bir sesle.

"Pekâlâ," dedi yüzü sevinçle aydınlanarak. "Size bu adamı nerede bulabileceğinizi de söyleyebilirim. Ama Jackson'ın kolu yüzünden duygularınızın nasıl değişeceğini düşündükçe sizin adınıza korkuyorum."

İşte Piskopos ve ben, Ernest'in meydan okumalarını böylece kabullenmiş olduk. Beni, kişiliğime ve sınıfıma yöneltilen haksız bir suçlamayla baş başa bırakarak gittiler. Bu adam bir hayvandı. O an ondan nefret ediyor ve işçi sınıfından bir adamın ancak bu kadar kibar davranabileceğini düşünerek kendimi avutuyordum.

5960du. Kirasını birkaç aydır ödeyemiyordu ve on bir yaşındaki en büyük oğlu fabrikada çalışmaya başlamıştı.

Ben kapıdan çıkarken son sözleri, "Bana bir bekçilik falan verebilirlerdi," oldu.

Jackson'ın davasına bakan avukatla, mahkemede tanık olarak dinlenen müdür yardımcısı ve iki ustayla konuştuktan sonra, Ernest'in söylediklerinde doğruluk payı olduğunu kabul etmeye başlamışım.

nest. Hızla bir düşündüm. Şirketin, elbette çok iyi avukatlar tutacak parası olacağı, bir işçinin bir fabrika sahibiyle yaşamayacağı kafama dank etti. Ama bu yalnızca küçük bir ayrıntıydı.

Bana kalırsa Jackson'ın davayı kaybetmesi için daha geçerli bir neden olmalıydı.

"Davayı neden kaybettiniz?" diye sordum. Avukat bir an için şaşırды, hatta hüznü bir ifadeyle yüzünü buruşturdu. Bu zavallı küçük yaratığa elimde olmadan acıdım. Sonra sızlanmaya başladı avukat. Doğuştan ağlamaklı ve daha beşikte ezilmeyi kabullenmiş biriydi. Karşı taraf lehine ifade veren tanıklardan yakınıyordu. Tanıklar, yalnızca öte tarafın işine yarayacak şeyler söylemişlerdi. Onların ağzından Jackson lehine tek bir söz alamamıştı. Kimin ekmeğine yağ süreceklerini biliyorlardı. Jackson'a gelince, o da ahmağın tekiydi. Albay Ingram'ın sözcük oyunları

lan'nın, Erston Toprak Sendikasının, Berkeosevelt'in Harvard'da yapılan bir diploma töreninde şu sözleri söylediği kayda geçmiştir: "Hepimiz biliyoruz ki, içinde bulunduğumuz koşullar altında, servetin toplandığı merkezlerdeki Baro'nun en etkili ve yüksek paralarla hakkı ödenmiş avukatlarının görevi, ister birey, ister şirket olsun, zengin müşterilerinin çıkarını, halkın çıkarlarını korumak için yapılmış yasaları patronlarının yararına işler hale getirmek için yasaları çarpıtmaktır."

lan'nın ona yılda yirmi bin dolar boşuna mı ödediğini sanıyorsunuz? Çünkü bu adam, şirket için yirmi bin dolar değerinde. Bu yüzden ödüyorlar o parayı. Ben bu kadar etmem. Eğer etseydim, böyle iş bulamayan, açlıktan ölen, Jackson gibilerinin davalanını alan biri olmazdım zaten. Bu davayı kazansaydım ne kadar para alacaktım dersiniz?"

"Elindeki avucundakini alırdınız, büyük olasılıkla soyardınız onu," diye cevap verdim.

"Elbette bunu yapardım," diye öfkeyle bağırdı. "Ben de yaşamak zorundayım, değil mi?"

"Onun kansı ve üç çocuğu var," diye azarladım.

"Benim de kanm, çocuklarım var," diye karşılık verdi. "Açlıktan ölüp gitseler, benden başka başını çevirip bakacak kimseleri yok."

Yüzü yine yumuşadı birden. Saatinin kapağını açtı ve bana saatin kapağına yapıştın64nıklanndan gerektiği gibi ifadeler alabilseyn her gün birbirlerinin evinden hiç çıkmıyor. Aralarında hep iskambil oynarlar, oyun partileri düzenlerler."

"Yine de Jackson'ın, davasında haklı olduğu kanısında mısınız?" diye sordum, kapının eşiğinde bir an durarak.

"Kanısında falan değilim. Haklı olduğunu biliyorum," diye cevap verdi. "İlkin ben de gösteriş yapıyor sandım. Ama kanma bir şey söylemedim. Onun üzülmelerini istemiyordum. Köye gitmek için uzun zamandır hazırlanıyordu. Davayı kaybetmem onun için ağır bir darbe oldu."

Davada tanıklık eden ustalardan Peter Donnelly'ye şu soruyu sordum. "Jackson'ın makinenin hasara uğramaması için uğraşırken yaralandığını, neden mahkemede söyleyemediğim üç tane çok tatlı çocuğum var, nedeni bu."

"Anlayamıyorum," dedim.

66

nest'e rastladım. Hiç beklenmedik bir karşı70sı'nın hisse senetlerini çalmaya kalkışsam, babanız ne yapardı?"

"Yatağının baş ucunda hep bir tabanca bulundurur," diye cevap verdim. "En kötü ihtimalle sizi vurur."

| Bu sayı 1910 yılında Birleşik Devletler'de sosyalistlerin aldığı oy sayısını gösteriyor. Oy sayısındaki hızlı artış, devrim partisinin hızla büyüdüğünü göstermektedir. Birleşik Devletler'de Sosyalist Parti 1888 yılında 2068; 1902 yılında 127,713; 1904 yılında 435,040; 1908 yılında 1,108,427 ve 1910 yılında 1.688,211 oy almıştı.

cı yüzyılların korkunç mücadeleleri içinde, ne kadar serveti olursa olsun hiç kimse sürekli bir güvenlik içinde değildi. Ailelerinin huzuru için korkanlar, sigorta diye bir şey çıkarmışlardı. Bu akıl çağında yaşayan bize göre, böylesi bir kurum gülünecek kadar saçma ve ilkel görünüyor. Ama o çağlarda, sigorta çok önemli bir konuydu. İşin asıl gülünç yanı. sigorta şirketleri sık sık yağma edilir ve şirketlerin yöneticileri tarafından şirketlerin parası aşınılırdı.

74nılmıştı. Daha büyük kâr payları ödensin diye, onun kanının bedeli ödenmemişti. Bu kâr paylarını alan ve gelirlerini artırmak için Jackson'ın kanından yararlanan, refah içinde yüzen yirmi kadar aile tanıyordum. Ama toplum, bu insanın başına gelen korkunç olayla hiç ilgilenmeden yoluna devam ederse, ileride

n'na ve paylaşılan kârlara dönüyor, elbisemin kol ağzlarından, Jackson'm akan kanını görüyordum. Jackson'dan kurtulamıyordum. Düşüncelerim hep ona dönüyordu.

Ruhumun derinliklerinde bir yerde bir uçurumun kıyısında duruyormuşum gibi bir duygu vardı. Sanki hayatın yeni ve korkunç bir yönü daha karşıma çıkacakmış gibiydi. Bu durumda olan yalnız ben değildim. Bütün çevrem altüst olmuştu. İşte babam. Ernest'in onun üzerindeki etkisinin belirginleşmeye başladığını görebiliyordum. Ayrıca Piskopos vardı. Onu en son gördüğümde hasta gibi bir hali vardı. Sinirleri son derece gergindi. Gözlerinde tarifsiz bir dehşet vardı. Öğrenebildiğim kadarıyla, Ernest ona cehennemde bir yolculuk yaptıracağına dair verdiği sözü tutmuştu. Ama cehennemin hangi manzaralarını görmüştü Piskopos'un gözleri, bilemiyordum, çünkü konuşamayacak kadar afallamıştı.

Bir an geldi, o küçük dünyanın ve çev76

78

sınız. Üstelik bu haberi gizlice yayımlatmaya kalkacak biri de hemen işinden olur."

"Senin kendi politikan ne oluyor peki?" diye sordum. "Demek senin işlevin, patronlarının isteğine göre gerçekleri çarpıtmak. Patronlar buna karşılık şirketlerin isteklerine boyun eğiyorlar ve sen buna alet oluyorsun."

"Benim, dediğiniz bu işle hiçbir ilgim yok." Bir an tedirgin olmaya başladığını hissettim. Sonra yüzü aydınlandı, bir çıkış yolu bulmuştu. "Ben, şahsen, gerçek olmayan hiçbir

son'lar vardı. Kurtulamıyordum Jackson'dan.

Sierra Fabrikaları'nın en büyük hissedarları Bay Wickson ve Bay Pertontvaithe'i görmeye gittim. Ama onları, çalıştırdıkları adamlar gibi silkeleyip bozguna uğratamadım. Bunlar kendilerini herkesten üstün görüyorlar, toplumdaki ahlak anlayışının dışında bir ahlak kavramı taşıyorlardı. Buna, aristokrat ahlakı ya da efendilerin ahlakı diyebilirim. Sürekli olarak namusla, doğrulukla bir tuttıkları dünya görüşlerinden ve görgü kurallarından söz ediyorlardı. Gençliğimi ve tecrübesizliğimi göz önüne alarak, bana karşı babacan tavırlar sergiliyor ve sanki beni korumak ister gibi davranıyorlardı. Bu araştırmam sırasında karşılaştıklarımın hepsinden daha ahlaksız, daha çaresiz hastalıklara tutulmuş kişilerdi. Tutumlarının doğru olduğu82

ler. İyi bir şey çıkarabilecekleri umuduyla kötülük yapmayı bile kendilerine hak görürler. Bu hayali kanıtlarının en hoş, bilgelik ve etkinlik yönünden kendilerini bütün insanlığın üstünde sanmalarıdır. İşte bu inanıştan yola çıkarak, bütün insanlık soyu adına ekmeği ve yağı paylaşırma hakkını kendilerinde bulurlar. Bunlar kralların kutsal haklarını dirilt

O dönemde. 1902 yılının gazeteleri, Anthracite Kömür Tröstü Başkanı George F. Baer'i aşağıdaki sözlerinden ötürü övmüşlerdi; "Emekçinin hak ve çıkarları, Tanrının sonsuz bilgeliğiyle ülkenin mülkiyetini verdiği Hristiyanlar tarafından korunacaktır."

• Sosyete burada sınırlı bir anlamda kullanılmıştır. Gösterişli bal yapmayan arıların çalışmayıp işçilerin bal fıçılarında karınlarını doyurdukları o günleri belirtmektedir. Ne işadamlarının ne de emekçilerin sosyetik yaşamaya fırsatları olurdu. Sosyete aylak aylak gezen, hayatlarını çalışmadan sürdüren insanların çıkardığı bir hayat biçimiydi.

lerindeydi bu kadınların. Ve sosyal faaliyetleri büyüleyiciydi. Üniversitelere ve kiliselere avuç dolusu para yardımı yapıyorlardı ve papazlar onların önünde dizlerine kadar eğiliyorlardı. Bu kadınlar, ellerinin altındaki paralarla büyük bir güce sahiptiler. İleride Er

Bu dönemde Kilise, cemaatine, "Lekeli paralarınızı bize getirin," demekteydi.

nest'in, bu kadınların da makineye zincirli, ama makinenin tepesinde oturan kadınlar olduğunu söyleyen sözlerini hatırladım.

Dönemin haftalık toplumsal eleştiri dergisi olan Outlo86hinimdi. Benim için toplumun yüzündeki maskeyi düşürüyor, çirkin olduğu su götürmez olan gerçekleri bana da gösteriyordu.

nest gibi aşk yapmadı benimle. Farkına bile varamadan beni kollarının arasına aldı. Karşı koymama ya da direnmeme fırsat bile vermeden dudaklarını dudaklarıma yapıştırdı.

Ateşliliğinin içtenliği karşısında, geleneksel kadınlık gururunu oynamak saçmalık olacaktı. Karşı konulmaz gücüyle, beni kaldırdığı gibi, ayaklarımı yerden kesti. Bana ne tek bir söz söyledi ne de benden bir söz istedi. Kollarını boynuma doladı, beni öptü ve o andan sonra evlenmemize oldu bitti gözüyle baktı. Bu konuda tartışmaya yer yoktu. Tek tartışmalı durum deki o vahşet ve coşkuyu düşündükçe, gelecekte korkar oluyordum. Sonra anladım ki, bunlar boş kuruntularmış. Hiçbir kadın böylesine tatlı, böylesine müşfik bir kocaya sahip olmamıştır.

Onun, bir yandan nazik, yumuşak; bir yandan da vahşi, azılı bir sevgili oluşu, hem güvenli, hem de beceriksiz ve kaba

oluşu kadar garipti. Bu beceriksizliğinden hiç kurtulamadı zaten. Ama benim hoşuma gidiyordu bu. Bizim evin salonunda dolaşmasını, bir boğanın porselen mağazasındaki ürkek yürüyüşüne benzetiyordum.

Ona olan aşkımin derinliği konusunda, en küçük bir kuşku kalmışsa bile, ki bu ancak bilinçaltımdaki bir kuşku olabilirdi, artık bu da bütünüyle yok olmuştu. Bilgi Dostları Derod kurmuştu. Kulüp onun kocası, aitesi ve oyuncağıydı. Üyeleri toplumun en zenginleri ve bu zenginlerin de en akıllılarıydı. Topluluğa entelektüel bir hava kazandırmak için aralarına birkaç bilim adamı da almışlardı.

Bilgi Dostları Kulübü'nün sabit bir yeri yoktu. Öyle kulüplerden değildi. Üyeleri, ayda bir, evlerden birinde toplanır, konferans dinlerlerdi. Konuşmacılar, her zaman olmasa da, genellikle bir ücret karşılığında getirilirdi. New York'lu bir kimyacı diyelim, radyum hakkında bir keşifte bulundu, konuşma yapması için hemen çağrılıyor, bütün yolculuk masrafları karşılanıyor, ayrıca orada harcadığı zaman için de epey yüklü bir para ödeni89

90bü'nde, böyle bir fırsatı elimden kaçırmamak için daha kötüsünü bile yapmaya hazırım."

Bu toplantı için, üyelere Pertonwaithe'in evi seçilmişti. Büyük salona fazladan sandalyeler getirilmişti. İki yüz üye Ernest'i dinlemek üzere yerlerini almışlardı. Bunlar, gerçekten toplumun efendileriydi. İçimden servetlerinin ne kadar tuttuğunu hesaplamaya çalışarak eğleniyordum. En azından yüzlerce milyon dolar ederdi servetleri. Bu servetlerin sahipleri, öyle tembellik içinde yaşayan zenginler de değildi. Sanayi ve politika hayatında çok etkin rolleri olan işadamlarıydı.

Bayan Brentwood, Ernest'le salona girdiğinde hepimiz yerlerimizi almıştık. Herkes başını ona çevirdi, hemen Ernest'in konuşacağı yere, salonun başına doğru döndüler. Smokin giymişti, geniş omuzlan ve yakışıklı başıyla muhteşem görünüyordu. O kendine özgü beceriksizliği, ne yapacağını bilmezliği

nest'i Albay Van Gilbert'le tanıştırdı, Albay'ın toplantıya başkanlık edeceğini anlamıştım. Albay Van Gilbert büyük bir şirket avukatıydı. Ayrıca, çok zengindi. Girdiği en küçük davalar bile yüz bin dolardan başlardı. Hukuk alanında bir üstattı. Yasalar onun için, iplerini elinde tuttuğu bir kuklaydı. Hamur gibi yodandı. Büyük servetlerin birikimi ve bu servetleri ölümden sonra bırakmak, servet sahiplerini güç durumunda bırakırdı. Vasiyetname yapmak ve vasiyetname bozmak, zırh ve silah yapmak gibi tamamlayıcı bir ticaret haline gelmişti. En usta avukatlar, bozulamayacak vasiyetnameler yapmak üzere işe alınırdı. Ancak, bu vasiyetnameler hep bozulur, yasalara uygun olmayan bir yan hep bulunurdu. Bununla birlikte varlıklı sınıflar asla bozulamayacak vasiyetnameler yapılabileceğine inanırlar ve kuşaklar boyunca müşteriler ve

avukatlar bu yanılsamanın peşinden koşarlardı. Bu, ortaçağ simyacılarının Evrensel Çözücü'nün peşinden koşmaları gibi bir şeydi.

yani şirket avukatınest'e baktım. Görünüşü beni iki misli sinirlendirdi. Bu iğneli sözleri pek umursar görünmüyordu. Daha da kötüsü, kendisiyle alay edildiğinin farkında değilmiş gibi davranıyordu. Sakin sakin, kımıldamadan, uykulu bir halde oturuyordu. Gerçekten de bir aptal gibi görünüyordu. Bir an için kafamda bir düşünce belirdi. Bu, sıra sıra beyin takımının ve güçlü adamların sözlerini umursasa ne geçecekti eline? Sonra gülümsedim. Beni aldatamazdı. Ama Bayan Brentwood'u aldattığı gibi, şimdi de diğerlerini aldatıyordu. Ev sahibi ilk sıralarda bir koltukta oturuyordu ve konuşmacının imalı sözlerini güçlendirmek ister gibi, arada bir tanıdıklarına dönüp gü939495londakilerin pek hoşuna gitmeyeceği kesin olan cümlelerle yansıttı. Mayalarının bayağılığı onu şaşırtmıştı. Hayat öyle sandığı gibi güzel değildi, cömert değildi. Karşılaştığı bencillik onu afallatmıştı. Ama onu asıl şaşırtan şey, entelektüel hayatlarının olmayışıydı. Devrimci kişileri tanıdığından, bu yönetici sınıfın entelektüel ahmaklığı karşısında şaşkına dönmüştü. Sonra, görkemli kiliselerine, yüksek ücretli vaizlerine rağmen, bu sınıfın insanların, kadın erkek tamamen maddeci olduğunu görmüştü. Küçük tatlı ideallerden, sevgili ahlak kuralcıklarından söz edip duruyorlardı. Evet, ama bu gevezeliklerine rağmen O dönemin insanları deyimlerin esiriydi. Köleliklerinin alçaklığını, bizim akıl ve havsalamız almaz. Sözcüklerde hokkabazların yaptıklarından daha fazla büyü vardı. Kafaları o kadar şaşkın ve karmaşıktı ki tek bir sözcüğün söylenmesi bile, bir yaşam boyu süren ciddi araştırmaları ve bunun sonucunda ulaşılan düşünceleri genel bir şekilde olumsuzlayabilirdi. Bu sözlerden biri de 'Ütopik' sözcüğüydü. Bu sözcüğün sadece söylenmesi bile, ne kadar insani ele alınırsa alınsın, ekonomik ıslahı ve yenilemeyi savunan herhangi bir tasarımı lanet96sine ama aynı zamanda da içtenlikle, idealizmin güzelliğinden, Tann'nın iyiliğinden söz ederken, bir iş anlaşmasında ortaklarına ihanet etti. Kilisenin direği ve yabancı misyonerlere büyük bağışlarda bulunan bir adam,

Bunlar ilkin özel dedektiflerdi; ama çok geçmeden, kapitalistlerin kiralık savaşçıları olup çıktılar ve Oligarşinin askerlerini oluşturdular.

' Patentli ilaçlar patentli yalanlardı, ama ortaçağın muska ve büyüleri gibi insanları aldattı. Bu ilaçların muska ve büyülerden tek farkı, daha zararlı ve daha pahalı olmasıdır.

M. S. 1912 yılında bile, halk, ülkeyi oylarıyla yönettiğini sanıyordu. Aslında ülke siyasal makineler denilen şey tarafından yönetiliyordu. İlkın, makine patronları, yeni yasalar çıkarmada, kapitalistlerden insafsız vergiler alıyorlardı, ama kısa zaman içinde kapitalistler, siyasal makinelerin kendisine sahip olmayı ve makine patronlarını kiralamayı daha ucuz buldular.

nest'in bana söylediği sözleri hatırladım. Ahlaklarına yapılan hiçbir saldırı onları sarsa lerindeki yoksul işçiler gibi alınteri dökmek zorunda kalacaksınız. İşte ellerimiz! Bu eller güçlü ellerdir!""

Konuşurken, güçlü kollarını heybetli omuzlarından ileri doğru uzatıyor, o nalbant elleriyle havayı bir kartalın pençeleri gibi avuçluyordu. Bu haliyle hükmeden bir işçinin ruhu gibi orada dikiliyordu, ellerini seyircilerini parçalamak ve ezmek için ileri uzatmıştı. Bu somut, güçlü, tehditkâr devrim görüntüsü karşısında dinleyicilerin irkildikleri kinden bin defa büyük olan üretim gücüne sahip olduğu günümüze gelinceye kadar, makinelerin ve sosyal örgütlenmenin gelişiminden söz etti.

"Beş adam," dedi, "bin kişiye yetecek ekmek üretebilir. Bir tek kişi, iki yüz elli kişi için pamuklu bez, üç yüz kişi için yünlü giysi, bin kişi için ayakkabı üretebilir. Bundan çıkarılacak sonuç şudur ki, toplumun iyi yönetilmesi halinde, uygar insan, mağara insanından çok daha iyi koşullar altında yaşayabilir. Ama yaşıyor mu? Buyurun, inceleyelim. Bugün Birleşik Devletler'de on beş milyon insan yoksulluk içinde yaşıyor. Yoksulluk derken yiyeceğin ve barınağın yetersiz olduğu, dolayısıyla çalışma koşullarının olmadığı bir durum kastediliyor. Bugün, Birleşik Devletler'de, sizin "iş kanunu" adını verdiğiniz bütün o şeylere rağmen, üç milyon çocuk işçi çalışıyor. Son on iki yıl içinde bu sayı iki katına ulaşmıştır. Şimdi, toplumun yöneticileri olarak soruyorum size, neden 1910 yılı

Robert Hunter, 1906 yılında, "Yoksulluk" adlı kitabında, o dönemde Birleşik Devletler'de on milyon insanın yoksulluk içinde yaşadığına işaret ediyordu.

Bileşik Devletler'de 1900 yılı nüfus sayımında (halka açıklanan son sayım) çocuk işçi sayısının 1,752,187 olduğu belirlenmişti.

rabileceğini düşündünüz.

"Ama ilk suçlamama yeniden dönüyorum. Eğer modern insanın üretim gücü, mağara insanından bin kat daha yüksekse, o zaman neden bugün Birleşik Devletler'de yeterince beslenemeyen ve konut bulamayan on beş milyon insan ve fabrikalarda çalışan üç milyon çocuk işçi bulunuyor? Bu ciddi bir suçlamadır. Kapitalist sınıf, toplumu iyi yöbü'nün içine sokmakla düştüğü yanılğının korkusuna kapılmış, afallamıştı.

Albay Van Gilbert, kendilerine söz verilmesi için çırpınan, öfkenin yüzlerini tanınmayacak şekle soktuğu on kadar üyeyi fark etmemişti bile. Onun suratı da allak bullaktı. Kollarını açarak ayağa fırladı ve bir süre ağhe'in azametli duvarları, böyle bir olaya tanık olmamıştı daha önce. Üstelik bu uğuldayan, homurdanan vahşi sürüsü, sanayi dünyasının soğukkanlı kaptanları, yüksek sosyetenin

mişti. Bu eller, bir buçuk milyon devrimcinin elleriymiş gibi göründü adamların gözüne.

Ama Ernest hiçbir durumda kendini kaybetmeyen bir insandı. Albay Van Gilbert, yerine daha yeni oturmuştu ki, ayağa fırlayıp bir adım öne çıktı.

"Tek tek konuşun!" diye gürledi.

Geniş ciğerlerinin haykırışı, dinleyici uğultusunu bastırdı ve sağlam kişiliğiyle herkesi susturdu.

"Tek tek konuşun," diye tekrarladı, sakın bir sesle. "Önce Albay Van Gilbert'e cevap ve 106nest hiçbir zaman düşmanına taviz vermeye yanaşmazdı.

"Bu sözlerimin size karşı bir hakaret olmadığını anlamalısınız," dedi Ernest. "Herkes kendi işiyle uğraşmalı. Siz kendi işinizle, ben kendi işimle. Siz bir uzmansınız. Yasaları bilmek, onlardan sıyrılmanın en etkili yollarını bulmak ya da soyguncu bir şirketin yararına çalışmak konusunda sizin elinize su dök-

niz. Sözlerimin yanlış olduğunu söylediniz, bunu bana kanıtlar mısınız? Benim ve bir buçuk milyon yoldaşımın, size ve sizin sınıfınıza yönelttiği bu suçlamaya karşılık verin."

Albay Van Gilbert toplantıya başkanlık ettiğini unutmuştu. Bir başkan olarak, öteki yacaksınız."

"Bu bağışlanamaz bir suçlama!" diye bağırdı Albay Van Gilbert. "Bu bir hakaret!"

"Asıl cevap vermeyişinize göz yumuladı. nı gıdıkladı.

"İnanın bana, durum çok ciddidir. Ayı bu akşam, ilk defa bizi parçalamak için pençelerini uzattı. Birleşik Devletler'de bir buçuk

Bu düşüncenin genel anlamını göstermek için, Ambro112nest'in sözünü kesti. "Oy sandığında kazandığınız hükümeti size devretmeye yanaşmazsak ne yapacaksınız?"

"Bunu da düşündük," diye cevap verdi Ernest. "O zaman size kurşunla karşılık vereceğiz. İktidarın, sözcüklerin kralı olduğunu söylediniz. Çok güzel. İktidarı alacağız biz de. Ve oy sandığı başında zafer kazandığımız gün, siz bize hükümeti devretmeyi reddederseniz, anayasaya uygun ve barışçı yollarla aldığımız iktidarı bize vermezseniz, ne yapalemesi ve makineli tüfeklerin sesleriyle cevap vereceğiz, size.

"Bizden kaçamazsınız. Tarihi doğru okuduğunuz doğru. Emekçi sınıfın, tarihin başlangıcından beri pisliliğin içinde olduğu doğrudur. Sizin ve sizden sonra geleceklerin iktidarı süresince, emeğin pislik içinde kalacağı da aynı şekilde doğru. Size katılıyorum. Sizin söylediğiniz bütün her şeye katılıyorum. Hakem iktidar olacaktır. Her zaman hakem olmuştur zaten. Bu sınıf mücadelesidir. Sizin sınıfınızın, eski feodal yönetimi devirdiği gibi, benim sınıfım, işçi sınıfı da sizi devirecektir. Tarihi okuduğunuz gibi biyoloji ve sosyolojiyi de dikkatle okursanız, bu sonun kaçınılmaz olduğunu anlayacaksınız. Bunun bir, on ya da bin yıl içinde gerçekleşmesinin bir önemi yok, ama eninde sonunda devrilecek sınıfınız. Ve bu iktidarla başlanacaktır. Biz emekçiler ordusu da bu sözcüğü, sözcüklerin kralını, son sözcüğü dilimize sakız ettik. İktidar!" Bilgi Dostları Kulübü'ndeki akşam böyle sona erdi.

renmiyormuşum.

Bazı uyanlar almıyor değildim, ama buntonwaithe ve Bayan Wickson üniversite çevresinde büyük sosyal etkileri olan kişilerdi. Bunların sağda solda benim hakkımda, gençliğinin etkisiyle çok aceleci ve kesin davnirlenmezdi, ama öfkesini güçlükle zapt ettiği her halinden belli oluyordu. Daha odaya girdiğinde çok öfkeli olduğunu anlamıştık.

"Ne dersiniz buna?" diye sordu. "Wilcox'la kahvaltı ettim."

Wilcox, bizim üniversitenin tiridi çıkmış rektörüydü. Kafası, ancak 1870 yılında geçerli olabilecek düşüncelerle doluydu. O günlerden beri yeni bir şey girmemişti kafasına.

"Beni davet etti," dedi babam. "Adam gönderip çağırttı."

tırabileceğini sorarak, ağzından somut bir laf almak istedim ama o, buna karşılık bana iki yıllık tam maaşla izin vermeyi, Avrupa'ya dinlenmek ve incelemeler yapmak için yolculuk yapmamı teklif etti. Elbette bu koşullar altında kabul etmedim."

"Oysa bu teklifi kabul etmeniz, sizin için çok daha iyi olurdu," dedi Ernest ciddi bir sesle.

"Bu bir rüşvetti ama!" diye karşı çıktı babam ve Ernest başıyla onayladı.

"Dilenci herif, bir de benim kızımın, senin gibi ünlü bir kişiyle orada burada görüldüğünü ve bunun çay masalarında dedikodu konusu olduğunu, bunun ise üniversitenin onuruna yakışmayacağını söyledi. Kendisi ki118119 | cak ve ülkenin para gücü halka baskı yaparak egemenliğini sürdürmeye çabalayacak. Sonunda yönetim birkaç kişiye kalacak, servet birkaç kişinin elinde toplanacak ve Cumhuriyet yok olacak."

raksadı. "Kitabımı yazmaya devam edeceğim. Yanılmış olabilirsiniz, ama ister yanılmış olun, ister yanılmamış, silahlarımın başından ayrılmayacağım."

"Pekâlâ," dedi Ernest. "Siz de Piskopos Morehouse'un yolunu tuttunuz ve sonunuz da onun gibi felaket olacak. Ne olduğunuzu anlamadan birer proleter olup çıkacaksınız."

Sözü edilen "Ekonomi ve Eğitim" adlı kitap, o yıl basılmıştı. Bu kitabın üç kopyası günümüze kadar gelmiştir. İki Ardis'te, biri Asgard'dadır. Kitap, çok ayrıntılı olarak, kurulu düzende, yani kapitalist düzende üniversiteler ve diğer okullar arasındaki etkileşimi incelemektedir. Kitap, sadece kapitalist düzene uygun düşüncelerle öğrencilerin yetiştirildiği bütün eğitim sistemine yöneltilmiş, mantıksal ve yıkıcı bir suçlamaydı, öğrencilerin kafasından devrimci düşünceleri köreltmek amacının güdüldüğünü ileri sürüyordu. Kitap büyük bir heyecan yarattı ve anında Oligarşi tarafından yok edildi.

huşun ve cinayetlerin doğuştan eğilimlerden daha derin nedenleri olduğunu anladı. Çok hasta, bundan da kötüsü, ortalıklarda görünmüyor. Utanıyor. Ahlak kurallarına biraz fazla bağlı anlaşılan. Çok derinden etkilendi. Her zaman olduğu gibi, pratik değil. Aydın sınıflara ahlak vaazları vermek ve insanların iyi yönlerini bulmak hayalleriyle, hâlâ boşlukta dolanıyor.

Kilise'nin eski ruhunu korumanın en kutsal görevi olduğuna ve bu ruha uygun öğretiyi günümüz din adamlarına ulaştırmanın, kendisi için kaçınılmaz bir görev olduğuna inanıyor. Perişan durumda. Er ya da geç bir yerlerden patlak verecek ve sonunda bir felaket olacak. Felaketin ne biçimde olacağını tahmin bile edemiyorum. O saf, yüce bir ruha sahip, ama aynı ölçüde de pratiklikten uzak. Benim ötemde bir insan o. Bir türlü onu tutup, havalardan yere indirip, ayağını yere bastıramıyorum. O zeytin bahçesine, çarmıha doğru uçuyor. Böylesine soylu ruhlar çarmıha gerilmek için yaratılmışlardır."

"Ya sen?" diye sordum, aşkımın ciddi kaygısını saklayan bir gülümsemeyle.

cakmışım?" diye cevap verdi.

"Peki o halde neden babama bu izni kabul etmesini öneriyorsun?"

"Çünkü ben saf ve yüce bir ruh değilim," diye cevap verdi. "Çünkü ben katıyım, bencilim.

Çünkü seni seviyorum ve daha önce Ruth'a dediğim gibi, senin halkın benim hal nest'e göre bir işti. Dahası, benim belki de gözümde büyüttüğüm yeteneklerinin, başkaları tarafından da kabul edildiğini görmek, için için gurur veriyordu bana. Kıskançlıkla karışık bir gurur duygusu.

Birden gözlerinde bir pırıltı fark ettim. Bana gülüyordu.

"Herhalde.... reddetmeyeceksin?" diye tereddüt ederek sordum.

"Bu bir rüşvet," dedi. "Bunun arkasında Wickson'ın ince eli, onun arkasında da daha üstteki insanların elleri var. Emekçiler ordusunun önderlerini satın alma yöntemi, sınıf mücadelesi kadar eski bir numaradır. Zavallı ihanete uğramış emek! Eski işçi liderlerinin benzer yollarla nasıl satın alındıklarını bir buseydin. Bütün ordusuyla savaşmak yerine, bir generali satın almak ucuza, çok ucuza mal olur. Bunun pek çok örneği görüldü, ama isim vermeyeceğim. Yeterince öfkelenim zaten. Güzelim, ben bir işçi lideriyim. Satın almamam ben. Başka hiçbir neden olmasa bile, ölünceye kadar köle gibi çalışan babamın anısına duyduğum saygı, benim böyle davranmama engel olur."

Gözleri yaşlarla dolmuştu. Benim büyük, güçlü kahramanımın gözleri dolmuştu. Babasının ahlakını nasıl bozduklarını, çocuklarının karnını doyurabilmek için, onu nasıl adi 125127nes, büyük bağış örgütçüsü Bayan W. W. Hurd, bağış yapmada ondan aşağı kalmayan büyük insansever Philip Ward, ahlak ve iyilik dünyasının daha az önemli diğer yıldızları oturuyordu. Piskopos Morehouse ayağa kalktı ve doğrudan söze başladı:

"Kupa arabamın içinde sokakları dolaşıyordum. Geceydi. İki bir pencerelerden dı

Berkeley'den San Francisco'ya feribotla sadece birkaç dakikada gidilirdi. Bu iki kent ve öteki körfez kentleri aslında bir bütün sayılırdı.

dan arınmak için benim şefkatime ve iyiliğime ihtiyaçları vardı.

"San Francisco'nun en seçkin semtlerinden birinde otururum. Oturduğum ev, yüz bin dolar eder, içindeki kitaplar, eşyalar ve sanat eserleri daha da fazla eder. Ev bir konak, hayır, bir saraydır, evde birçok uşak vardır. Sarayların ne işe yaradığını bilmezdim. İnsanların oturması için yapılmışlardır sanırdım. Ama şimdi biliyorum. Sokakta bulduğum o iki kadını saraya getirdim, benimle birlikte oturacaklar. Sarayımın bütün odalarını onlar gibi kız kardeşlerle dolduracağım."

Dinleyiciler giderek daha huzursuz oluyorlardı, kürsüde oturanların suratında ise büyüyen bir korku okunuyordu. Donup kalmıştı hepsi. Birden Piskopos Dickinson ayağa kalktı, yüzünde tiksinti duyduğunu belirten bir ifadeyle kürsüden indi. Salondan çıktı gitti. Ama gözleri hep aynı hayaleti gören Piskopos Morehouse, orada bulunduğunu unutmuştu, konuşmasını sürdürdü:

"Ey kız ve erkek kardeşlerim, bu hareketimde bütün güçlüklerimin çözümünü buluyorum. Eskiden kupa arabaların ne işe yaradığını bilmezdim, ama şimdi bunu da biliyorum. Arabalar güçsüzleri, hastaları, ihtiyarları

131pos'un kollarına girip onu kürsüden indirdiler. Dinleyiciler sessiz soluksuz oturuyordu.

Sokağa çıkar çıkmaz Ernest vahşi bir kahkaha attı; bu davranışı sinirlerini ayağa kaldırdı.

Gözyaşlarını tutmak için sarf ettiğim çabadan, yüreğim çatlayacak gibi oldu.

"Vahiylerini verdi," diye haykırdı Ernest. "Piskoposlarının insanlığı ve derinlerde sakladığı nazik ruhu, onu candan seven Hristiyan müminlerin önünde patlak verdi ve onlar da Piskopos'un aklını oynattığı sonucuna vardılar! Onu kürsüden büyük bir dikkatle indirdiklerini fark ettin mi? Bu manzara karşısında şeytanlar bile gülmüştür."

"Ne olursa olsun, Piskopos'un bu akşam yaptıkları ve söyledikleri büyük bir etki yaratacaktır," dedim.

"Öyle mi düşünüyorsun?" dedi Ernest alaylı bir tavırla.

"Büyük bir olay olacak," diye ekledim. "O konuşurken gazetecilerin deli gibi not aldıklarını görmedin mi?"

"Yarın gazetelerde, söylediklerinin bir tek sözcüğü bile yer almayacaktır."

133si'nin güneyinde oturuyor. Yoksul olmasına rağmen çok namuslu bir kadındır. O da bir yurtsever. Ama Amerikan bayrağı ve onun simgeleştirdiği himaye gücü hakkında yanlış düşünceler besliyormuş. Başına neler geldi dersin? Kocasını bir kaza geçirmiş ve üç ay hastanede yatmış. Çamaşırcılık yapmaya başlamış kadın ama yine de kirasını günü gününe ödeyememiş. Dün onu evden atmak istemişler. O, evinin kapısına Amerikan bayrağını çekip, kıvrımları arasına girerek, bu bayrağın himayesindeyken kendisini kapı dışarı edemeyeceklerini söylemiş. Ne yapmışlar dersin? Tutuklayıp, deli diye tutanak tutmuşlar. Bugün doktorlar muayene etmişler

ne uymayan düşünceleri, toplum için zararlıdır. Bütün yoksullar Amerikan bayrağına sarılarak kirlilerini ödememeye kalkarsa ne olur bir düşünsene. Rantiye denen şey ortadan kalkar. Piskopos'un görüşleri' de toplum için zararlı. Öyleyse, doğru tımarhaneye." Ona inanmak istemiyordum. "Sabırlı ol, göreceksin," dedi Ernest ve ben bekledim.

Ertesi sabah bütün gazeteleri aldım. Şimdilik Ernest haklıydı. Piskopos Morehouse 135burn ecza ürünleri deposunun iki ortağı da toplantıdaydı. Ayrıca Contra Costa bölgesinde, önemli bir maden ocağına sahip Bay As

137nest. "Yani, ocak, demiryolu şirketinin olsaydı da, siz orada yönetici olsaydınız, kazandığınız kadar para alacaktınız."

"Üstüne bastınız," diye cevap verdi Bay Asmunsen. "Çok olmadı, şu son on yılın hesaplarının bir bilançosunu çıkarttım ve kazancımın bir yöneticinininkini aşmadığını gördüm. Hiç olmazsa demiryolu, benim ocağımı alsın da beni oraya yönetici olarak atasın..."

"Ama şu farkla ki," diye güldü Ernest; "sizin risklerinizi de demiryolu şirketi üstlenmiş olurdu o zaman."

"Çok doğru," diye cevap verdi Bay Asmunsen hüzünle.

Onların söyleyeceklerini söylemelerine izin verdikten sonra, Ernest sağa sola sorular yağdırmaya başladı. Önce Bay Owen'dan başladı.

"Berkeley'de yaklaşık altı ay önce bir şube açtınız, değil mi?"

"Evet," diye cevap verdi Bay Owen.

"O günden bu yana, üç küçük semt bakpenklerini indirmek zorunda bıraktığınız küçük eczane sahiplerinin ne durumda olduğunu biliyor musunuz?"

"Bir tanesi, Bay Haasfurther, bizim reçete servisimizin şefi oldu," diye cevap verdi Bay Kowalt.

"Siz de onların kârlarını yuttunuz yani?"

"Elbette. Bunun için ticaret yapıyoruz."

"Ya siz?" diye birden Bay Asmunsen'e döndü Ernest. "Siz demiryolu şirketinin elinizden kârınızı aldığınızdan yakınıyordunuz, değil mi?"

Bay Asmunsen başını sallayarak onayladı.

İndirim: Malın satış fiyatını maliyet fiyatına, hatta daha da azına düşürmek. Böylece, büyük bir şirket, küçük bir şirketten daha uzun bir süreyle zararına da olsa satış yapardı ve böylece küçük şirketleri iflasa sürüklerdi. Rekabetin yaygın kurallarından biri.

141142

İflas: Rekabetçi sanayide bireyi borçlarını ödemek için malını vermek zorunda bırakan tuhaf bir kurum. Bunun etkisi dişe diş sosyal mücadelenin çok vahşi yönlerini düzeltmek oldu.

ley'de açtığınız şubeyle rekabeti ortadan kaldırdınız ve üç küçük bakkalı iflas ettirdiniz. Çünkü sizin şirketiniz, onlardan daha güçlüydü. Ama karşınızda daha güçlü birliklerin, tröstlerin kurulduğunu görünce kıyameti ko145nizle övündünüz. Göğsünüz kabardı. Verimlilikten ve yatırımdan söz ettiniz. Üç küçük bakkalı yutarak elde ettiğiniz kârla karınızı Avrupa'ya hava almaya gönderdiniz. Bu bir köpek yasasıdır. Bir köpek diğer köpeğin ağzından lokmasını kapmaya çalışır. Siz üç küçük bakkalın lokmalarını kaptınız, öte yandan siz daha güçlü köpekler tarafından ısındınız ve bir fmo gibi yaygarayı bastınız. Size söylediğim bu şeyler, masa başında oturan herkes için geçerlidir. Hepiniz havlıyorsunuz. Oyunu kaybedeceğinizi anladınız, bağırıp çağırıyorsunuz.

"Ama sizlanmalarınızda bile açıkyürekli değilsiniz. Başkalarını sömürerek kâr yapmayı sevdiğinizi, bu gürültüyü başkaları sizi söyüsüyle vatanseverlik yaptığınıza inanıyorsunuz.

Aslında yalnızca katıksız bir bencillik olan para kazanma isteğinizi, acı çeken insanlık için duyduğunuz fedakârlık duygusu gibi göstermek istiyorsunuz. Hiç olmazsa, burada, biz bizyken namuslu olun ve gerçekleri olduğu gibi görüp, her şeyin adını doğru koyun."

Masadakilerin yüzleri kimisinin öfkeyle kıpkırmızı, kimisinin korkuyla sapsarı kesildi. Bu tüysüz delikanlıdan, sözcükleri tartıp tokmak gibi kafalarına indirmesinden ve her şeyi olduğu gibi anlatmasından bir parça korkmuşlardı. Bay Calvin, hemen savunmaya geçti.

mezsınız. Joshua, güneşi Gibeon üzerinde durdurdu, ama siz daha da öteye gitmek istiyorsunuz. Güneşi gökyüzünde geriye itelemek istiyorsunuz. Öğlenin ardından akşam değil, sabah olsun istiyorsunuz.

"İş, yüksek üretim, giderek artan iş verimliliğini sağlayan makineler karşısında siz, ekonomi güneşini birkaç kuşak geriletmek; b149

151nize," diye ısrar etti Ernest, yüreklendirmek istercesine.

"Doğru," diye itiraf etti Bay Calvin. "Oredakiler heyecanla savaş naraları atmaya başladılar.

"Söyleyin bakalım," diye üsteledi Ernest, "o gün geldiğinde ne yapacaksınız?"

"Bütün gücümüzle karşı çıkacağız!" diye haykırdı Bay Asmunsen ve birçok ses onun bu kararlılığını destekledi.

"Ama bu iç savaş demektir," diye uyardı onları Ernest.

"İç savaş olursa olsun," diye kestirip attı Bay Asmunsen. Masadaki herkes onun bu yürekliliğini destekledi. "Biz atalarımızın

walt. "Biz onunla düzenli ordulara karşı koyacağız."

fornia'ya gelip sizin iç savaşınızda sizin kanınızla boğulacaklar."

Şimdi iyice sarsılmışlardı. Hepsi sustular, derin bir sessizliğe gömüldüler. Sonunda Bay Owen fısıltıya benzer bir sesle mırıldandı:

"Biz de milise girmeyiz olur biter. Biz o kadar aptal değiliz."

Ernest koca bir kahkaha attı.

"Bu tekellerin gücünü ve dönen dolapları hiç anlamıyorsunuz. Elinizde değil savaşa girip girmemek. Sizi milise alacaklar."

"Yurttaş hukuku diye bir şey var," diye üsteledi Bay Owen.

"Ama hükümet sıkıyönetim ilan ederse bu dediğiniz ortadan kalkar. Siz kendi gücünüzü ayaklandırmaktan söz ettiğiniz gün, kendi gücünüz size karşı kullanılacaktır. Şöyle ya da böyle milise alınırsınız. Birinin habeas corpus diye mırıldandığını duydum. Habeas corpus yerine post

mortem alınırsınız. Eğer milise girmeyi kabul etmezseniz, bir savaş mahkemesine çıkarılır ve bir duvar

Habeas corpus: Yasal yollardan uğranılan haksızlığın ortadan kaldırılması belgesi. Ölümden sonra.

yasa'ya aykırıdır. Anayasa'da, milisin ülke dışına gönderilmeyeceği konusunda özel bir madde var."

"Anayasa'nın bu konuyla ne ilgisi var?" diye sordu Ernest. "Anayasa'yı, bildiğiniz gibi, Yüksek Mahkemeler yorumlar ve bunlar da, az önce Bay Asmunsen'in de belirttiği gibi, tröstler tarafından satın alınmışlardır. Ayrıca, dediğim gibi yasa böyle. Yıllardır, tam dokuz yıldır yürürlükte bu yasa baylar."

"Bizim milise girmemiz mi yani?" diye sordu Bay Calvin. "Yani biz katılmayı kabul etmezsek Özel Askeri Mahkeme'nin bizi kur155le, ilgili eyalet ve bölgelerde yaşayan on sekiz yaşından büyük ve kırk beş yaşından küçük sağlıklı erkek yurttaşlardan oluşur."

"Yedinci Bölüm: Milise çağrılan bir subay ya da bir er 156muz'da değil, 30 Haziran'da teklif edilmişti. Meclis tutanakları Ardis'tedir ve bu yasadaki söz eden tutanaklar şu tarihleri taşımaktadır; 30 Haziran, 9, 15, 16 ve 17 Aralık 1902 ve 7, 14 Ocak 1903. Akşam yemeğindeki işadamlarının bunu bilmemeleri hiç de olağandışı değildir. Bu yasanın varlığından çok az insanın haberi vardı. Bir devrimci olan E. Untermann, Temmuz 1903'te, Kan157159 Everhard burada, açıkça dönemin emek sorunlarının nedenlerine değiniyor. Ortak ürünün paylaşılmasında, sermaye alabileceği kadarını, emek de mümkün olanın en fazlasını almak istiyordu. Paylaşım üzerine yapılan bu kavgalar kaçınılmazdı. Kapitalist üretim düzeni varolduğu sürece, emek ve sermaye, ortak üretimin paylaşılması konusunda kavga etmeyi sürdürdüler. Bu durum bugün bize garip görünmekte, ama unutmamalıyız ki biz o dönemde yaşayanların yedi yüzyıl ilerisinde bulunuyoruz.

161

ki kapitalistlerin, yüzlerce ve yüzlerce milyon dolar değerindeki Meksika, Rusya, İtalya ve Yunanistan'ın hisse senetlerini elinde bulundurmasının anlamı nedir? Bunun anlamı, bu yüzlerce ve yüzlerce milyon dolann, sermayenin tüketemediği paydan çıktığıdır. Dahası, kapitalist sistemin ortaya çıkışından bu yana, sermaye hiçbir zaman kendine düşen payın tamamını harcamamıştır.

"Şimdi konunun önemli ve belirleyici noktasına geliyoruz. Birleşik Devletler'de yılda dört milyar dolar değerinde servet üretiliyor. Emek bunun iki milyanı satın alıyor ve tüketiyor, sermaye ise geri kalan iki milyon tüketmiyor; yani büyük miktarda, tüketilmemiş bir üretim fazlası kalıyor. Bu üretim fazlasıyla ne yapılıyor? Bu üretim fazlasıyla ne yapılabilir? Emek tüketemez, çünkü payına düşen ücretin tamamını harcadı. Sermaye de, bu kalan ürünü tüketemeyecek, çünkü, doğası gereği, tüketebileceği kadannı tüketmiştir. Üretim artışı ortadadır. Bununla ne yapılabilir? Bununla ne yapılıyor?"

"Bu üretim artışı yurt dışına satılır," dedi aniden Bay Kowalt.

"Doğru," diye onayladı Ernest de. "Bu üretim artışının sonucunda yabancı pazarlara ihtiyaç duyarız. Bu da yurt dışına satılır, yurt dışına satılmak zorundadır. Bundan kurtulmanın başka bir yolu yoktur. Bu tüketilmemiş fazla ürünün, yurt dışına satılmasıyla, ticari dengemiz denilen şey oluşuyor. Buraya kadar anlaşıyor muyuz?"

nabilir. Bu durum sadece Birleşik Devletler için geçerli değil, aynı zamanda kaynaklarını geliştirmiş bütün kapitalist ülkeler için de geçerlidir. Bu ülkelerden her birinin tüketilmemiş mal fazlası var. Unutmayınız ki, hepsi birbiriyle ticaret yapmıştır ve yine de üretim fazlası ellerinde durmaktadır. Bütün bu ülkelerdeki emek ücretini harcadı, bu, mal fazlasından satın alamaz. Bu ülkelerdeki sermaye, doğası gereği tüketebileceği kadarını satın

- Birleşik Devletler Başkanı olan Theodore Roosevelt, o günlerden birkaç yıl önce, şu resmi açıklamayı yapmıştı: "Birleşik Devletler üretim fazlasının yabancı ülkelere daha uygun bir biçimde aktarılabilmesi için, metanın satın alınmasında ve satışında daha liberal ve daha geniş bir sisteme ihtiyaç vardır." Elbette, bu başkanın sözünü ettiği fazla üretim, kapitalistlerin tüketme gücünün üstünde ve ötesinde kalan kazançtı. Gene aynı yıl, Senatör Mark Hanna şöyle demişti: "Birleşik Devletler'de servet üretimi, yıllık tüketiminden üçte bir oranında fazladır." Ayrıca bir başka senatör, Chauncey Depew şöyle demişti: "Amerikan halkı yüüfc olarak tüketebileceğtnden iki milyar dolar daha fazlasını üretmektedir."

ya'daki demiryollarının, fabrikaların, madenlerin ve toprakların sahibi oluyor demektir. Bunun sonucunda ne olur?"

Bay Kowalt kısa bir süre düşündükten sonra bilmiyorum anlamında başını iki yana salladı. 166nı tüketmesi halinde bile, üretim fazlasının kaçınılmaz olduğunu ve bu üretim fazlasının ancak başka bir ülkeye boşaltılabileceğini gördük. Ayrıca, bu üretim fazlasını başka bir ülkeye boşaltmakla, o ülkenin üretim kaysaltamayacağı noktaya kadar geldik. Şimdi bir defa daha soruyorum size aynı soruyu: Peki bu üretim fazlasıyla ne yapacağız?" Bu defa da hiç kimse bu soruya cevap vermeye çalışmadı.

Karl Marx: Sosyalizmin en büyük entelektüel kahramanı. On dokuzuncu yüzyılda yaşamış bir Alman Yahudisi, bize anlaşılabilir görünmektedir. Marx, bu bulgularından dolayı anavatanından sürülmüş ve İngiltere'de sürgünde ölmüştü.

169

I

kadar ilk kez duydukları bu düşüncelerin ağırlığıyla sanki derin bir uçuruma yuvarlanmıştı.

"Ama sizin sosyalizminiz bir düş," dedi sonunda Bay Calvin. "Sadece bir düş!"

"Size düş olmayan bir şey göstereyim, o zaman," diye cevap verdi Ernest. "Bu şeyin adına oligarşi diyeceğim. Siz onu plütokrazi diye adlandırıyorsunuz; aynı şeyi kastediyoruz, yani büyük kapitalistleri ve tröstleri. Bugün iktidarın kimin elinde olduğunu inceleyelim. Bunu yapmak için de toplumu sınıflara bölelim.

'Toplumda üç büyük sınıf vardır: Birincisi, zengin bankerlerden, demiryolu imparatorlarından, büyük şirket yöneticilerinden ve tröst krallarından oluşan plütokrasidir. İkincisi, orta sınıf, sizin sınıfınız baylar, çiftçiler, tüccarlar, küçük üreticiler ve meslek sahiplerinden oluşan orta sınıf. Üçüncü ve sonuncu sınıfsa proleterya, ücretli emekçilerden oluşan proleterya.

"Bugün Birleşik Devletler'de, iktidarın zenginlikle ele geçirildiğini inkâr edemezsiniz. Ülkenin toplam zenginliği, bu üç sınıf arasında nasıl bölünmüştür? İşte size rakamlar: Plütokrazi, servetin altmış yedi milyarına sahiptir. Birleşik Devletler'de çalışan nüfusun yalnızca yüzde 0,9'u plütokraziye aittir, ama

Everhard toplumu, zamanın istatistiki otoritelerinden biri olan Lucien Sanial'ın verilerine göre böyle sınıflandırmaktadır. Sanial, bu sınıf ayrımını, 1900 yılı Birleşik Devletler nüfus sayımına göre ve mesleklere bakarak şöyle yapmıştı: Plütokratik sınıf, 250,251; Orta sınıf 8,429,845 ve Proletarya sınıfı 20,393.137 kişiden oluşuyordu.

nest. "Dahası, söyleyeceklerim henüz bitmedi. Servetten daha büyük güçler de var; ele geçirilemeyeceği için daha büyük olan güçler. Bizim gücümüz, proletaryanın gücü, pazılanparamayacağı bir güç bu.

"Ama sizin gücünüz eğreti. Onu her an elinizden alabilirler. Şimdi bile bu gücü plütokrazi elinizden alıyor. Sonunda hepsini elinizden alacak. Ondan sonra, siz orta sınıf olmaktan çıkacak, bizim yanımıza inecek ve proleter olacaksınız. İşin güzel yanı, o zaman, bizim gücümüze güç katacaksınız. Sizi bir kardeş gibi bağrımıza basacağız ve insanlık davası için hep birlikte omuz omuza savaşağız.

dir. Şimdi size kabuğunuzun içindeki boşluğu göstereceğim.

"Çiftçilerin ne gücü var? Bugün, onların yarısından çoğunun toprağı ya kiralıktır ya da ipoteklidir. Bu nedenle, topraklarında bir köle gibidirler. Çünkü tröstler, nakliye araçlarına, vinçlere, demiryollarına, denizyollarına ve bütün pazarlama yollarına sahiptir ve bunların yönetimi de onlara aittir. Üstelik pazarlar da tröstlerin kontrolündedir. Bütün çiftçiler, bu koşullar altında fazlasıyla güçsüzdür. Bu kesimin siyasal gücüne gelince,

Standard Oil ve Rockefeller için s. 177'deki dipnota bakınız.

linseler de, onlar da birer köle durumundadırlar. Siyasetçiler de uşaktan başka bir şey değildir. Bay Calvin, niçin gece gündüz çalışıp, çiftçileri ve orta sınıfın diğer üyelerini örgü ti eyip, yeni bir siyasi parti kurmuyorsunuz? Çünkü eski partilerin politikacıları, sizin bu geriye dönük düşüncelerinizi umursamazlar, çünkü az önce söylediğim gibi onlar plütokrazinin uşakları ve köleleridirler.

"Serbest meslek sahiplerinin ve zanaatkarların da bu rejimin kölesi olduklarını söylemiştim. Başka ne olabilirler ki? En küçüğünden en büyüğüne kadar; öğretmeninden profesörüne, din adamından yayımcısına kadar hepsi plütokraziye hizmet ederek yerlerinde kalırlar ve tek görevleri de zenginlerin aleyhine olan düşünceleri engellemektir. Bu sınırlan çığneyenler hemen işlerinden atılır, yerlerini kaybederler. Bu duruma düşenler, ya proleteryanın içine girer, ya sefalet içinde yaşar ya da işçi sınıfı içinde kıskırtıcı ajan olurlar. Ve unutmayınız ki,

kamuoyunu oluşturan basın, papazın kürsüsü ve üniversitelerdir. Bunlar, bir ulusun ideolojisini oluştururlar. Sanatçılara gelince, onlar da plütokrasinin az ya da çok bayağı zevklerine aracı olmaktan öte bir iş yapmazlar.

"Ama her şeye rağmen servet, kendi başına gerçek iktidar değildir, güç kaynağıdır. Ve güç, hükümeti meydana getirir. Bugün hükümet kimin elindedir? Nüfusunun yirmi milyonu iş sahibi olan proleteryanın mı? Buna siz bile gülüyorsunuz. Sekiz milyon üyesi

. maktadırlar." Bunlar. Birleşik Devletler Senatörlerini, milletvekillerini ve valileri koltuklarında oturtmakta ya da indirmektedirler. Bu şirketler pratik olarak Birleşik Devletler hükümet politikasının diktatörleridirler.

day Evening Post dergisinin bir nüshasından alınmıştır. Bu derginin bir tek adı geçen sayısı elimizde bulunmaktadır ve yine de görünüşünden ve içeriğinden, döneminin çok yüksek tirajlı popüler dergilerinden biri olduğu sonucunu çıkarıyoruz. Alıntı aşağıdadır: "On yıl kadar önce Rockefeller'ın geliri, son derece kusursuz bir otorite tarafından, otuz milyon olarak açıklanmıştı. Beynini oluşturan yedi gruptan yalnızca birinin gücünü kabataslak anlattım size. Petrol sanayisinde kârlı yatırımların sınırına ve bu arada muazzam nakit para toplamına da ulaşmıştı. Sadece John Davi177178National City Banket'teki kısa vadeli piyasalara ve borsaya hâkimdir. Ama bir tek bu banka değildir Rockefeller'lann bankası; bu, onların bankalarının sadece en büyüğüdür ve bu bankaya bağlı sadece New York'ta on dört banka ve tröst şirketi vardır. Bunlar ülkenin büyük para merkezlerinin tamamını etkisi ve gücü altında bulundurmaktadır. "John D. Rockefeller, Standard Oil hisselerinin piyasalarda dört ya da beş yüz milyon dolar değerinde olan miktarına sahiptir. Çelik tröstünde yüz milyon dolarlık yatırım vardır. Bir o kadar parayı da tek bir batı demiryolu sistemine yatırmıştır. Yatırımları saymakla bitmez. Geçen yıl179180

182ğmın hikâyesini olduğu gibi anlattı. Ertesi sabah gazeteleri okurken önce gülmeye başladı, sonra büyük bir öfkeye kapıldı, ateş püskürüyordu. Gazetelerde kitabından tek bir söz edilmiyor, ama konuşması ustaca başka bir kalıba sokularak, cümle ve sözcüklerin arasındaki bağlantılar koparılıp bir kıskırtma söylevine dönüştürülüyordu. On

lannı bilmiyoruz ama var oldukları kesin. Bunlar toplumu temelinden sarsacak olaylar. Hiç sormayın, nasıl olduğunu ben de bilmiyorum, ama toplumun bu değişikliğinden yeni bir şey oluşmak üzere. Oluşma sürecine girmiş, bu her neyse. Sizin kitabınızın ortadan kaldırılması yalnızca bir örnektir. Kim bilir bunun gibi kaç kitap daha yok edilmiştir? Bilmiyoruz, öğrenemeyiz de. Koyu bir karanlık içindeyiz. Bunu öğrenmenin bir yolu yok. Bundan sonra sosyalist yayınevlerinin de basının da yok edilmesini bekleyebilirsiniz. Çok yakında, elimizi kolumuzu bağlayacaklar."

Ernest olayların nabzını diğer sosyalistlere göre daha sağlıklı bir biçimde tutuyordu. İki gün sonra ilk olay patlak verdi. "Akla Çağlemeyeceğine karar vermişti.

Bir hafta sonra Posta İdaresi derginin kıskırtıcı bir yayın olduğu gerekçesiyle, normal sayılarını da dağıtmama kararı aldı. Bu, sosyalist propaganda için çok ağır bir darbeydi. "Akla Çağrı" umutsuz bir durumda bulunuyordu. Ekspres trenler şirketi aracılığıyla, yalnızca abonelerin eline dergilerin ulaştırılması planlandı, ama şirket bu işe de yanaşmadı. Bu da "Akla Çağrı"nın sonu oldu. Ama elbette tamamen bitmedi. Kitabı yayımlamak için çalışmalara başladılar.

Babamın yirmi bin kitabı ciltçide, geri kalanları da baskıdaydı. Bir akşam nereden çıktığı belli olmayan bir grup serseri, ellerinde Amerikan bayraklarıyla, milli marşlar söyleyerek "Akla Çağrı"nın merkezindeki bütün baskı atölyelerini ateşe verdiler. Sağlam bir tek şey kalmadı. Oysa Girard, Kansas bölgesinin en sakin kasabasıydı ve o güne kadar işçilerin arasında hiçbir anlaşmazlık olmamıştı. "Akla Çağrı", sendikaların belirlediği miktarın üzerinde bir ücret ödüyordu. Yayınevinde çok sayıda erkek ve kadın çalıştığı için, kasabanın en büyük ekmek kapısıydı, kasabanın bel kemiği sayılırdı. Yayınevini basan serseri grubu Girard'ın değildi. Sanki yerden biter gibi aynı anda ortaya çıkmışlar ve işlerini görür görmez yine aynı biçimde ortalıktan kaybolmuşlardı. Ernest olup bitenlerden yakın geleceğin karanlığını seziyordu.

Yüzler, Birleşik Devletler'de örgütlenme girişimindedir. Bu daha başlangıç, çok yakında daha kötülerini de göreceğiz. Demir Ökçe azıtıyor."

Ve böylece, babamın kitabı yok oldu. Bunu izleyen günlerde Kara Yüzler'in adını sık sık duyacaktık. Haftalar geçtikçe, Posta İda' >f w

Kara Yüzler (The Black Hundreds): Rus Devrimi'nde yok olmakta olan Otokrasi'nin örgütlediği gerici gruplara verilen addır. Bu gerici gruplar, devrimci gruplara saldırır, ayrıca gerekli

görüldüğü zamanlarda ayaklanıp özel mülkiyeti yağma eder. böylece Otokrasi'ye Kazaklar'ı çağırma bahanesi hazırlardı.

Kapitalist rejim altında, zor günlerin yaşandığı bu devreler saçma olduğu kadar, kaçınılmazdı. Refah her zaman felaket getiriyordu. Bu, elbette, tüketilemeyen kârların yığılmasından kaynaklanıyordu.

kenceleriyle karşı karşıya kaldılar.

Grev kırıcı: Adlanndan başka amaçları ve yaptıkları her şeyleriyle kapitalistlerin özel askerleriydi. Çok iyi örgütlenmiş ve silahlanmışlardı. Emekçinin greve gittiği ya da işverenin lokavt ilan ettiği her yere özel trenlerle sevk edilmeye hazır beklerlerdi. Farley gibi ün salmış bir grev kırıcısı komutanı ancak böyle bir devirde yetişebilirdi. Farley, 1906 yılında, San Francisco tramvay işçilerinin grevini kırmak üzere emrindeki tam donanımlı ve silahlı yirmi beş bin adamla, özel trenlerle New York'tan San Francisco'ya kadar bütün Birleşik Devletler'i kat etmişti. Böyle bir eylem, ülkenin yasalarını ihlal etmek demektir. Gerçek şu ki, bu eylemin ve buna benzer binlerce eylemin cezasız kalması, yasama organlarının, tamamen plütokrasinin emrinde olduğunu göstermektedir.

On dokuzuncu yüzyılın ikinci yansında Idaho eyaletinde yapılan bir madenciler grevinde birçok işçi, askerler tarafından sığır ağıllanna kapatılmıştı. Bu yöntem, yirminci yüzyılda da uygulanmaya devam etti.

Kara Yüzler'in nitelikleri değil, sadece adları Rusya'dan gelmektedir. Kara Yüzler, kapitalistlerin gizli ajanlarının geliştirdiği bir güçtür ve on dokuzuncu yüzyıl işçi mücadelelerinde kullanılmaya başlanmıştır. Bu, tartışma götürmez bir gerçektir. Zamanın Birleşik Devletler Çalışma Bakanı Carroll D. Wright bunu doğrulayan en yetkili ağızdır. Sınıf Savaşları adlı kitabından şöyle bir alıntı yapalım: "Büyük tarihi grevlerin çoğunda, işverenler işi şiddete döktüler." Wright ayrıca imalatçıların, artık üründen kurtulmak için grevcileri kışkırttıklarını, demiryolları grevi sırasında kargaşayı artırmak için işverenlerin ajanlarının yük vagonlarını yaktıklarını yazmaktadır. Kara Yüzler, işverenlerin gizli ajanlarıdır ve bunlar zamanla Oligarşinin korkunç silahı, qjan190mişlerdi. Sanayinin büyük kaptanları, parmakla sayılabilen iktidar sahipleri ve oligarşinin yöneticileri, bütün güçleriyle işveren sendikalarının mücadelesine destek oldular. Bu örgütler, aslında orta sınıf örgütleriydi ve şimdi, zor günler ve sarsılan piyasalar yüzünden canları tehlikeye düşmüş, sanayinin büyük kaptanlarının da yardımıyla, örgütlü emekçiyi korkunç bir yenilgiye uğratiyorlardı; güçlü bir örgüttü, güçlü bir işbirliği kurmuşlardı, ama orta sınıf çok geçmeden bu dayanışmanın aslanla kuzunun yaptığı bir işbirliği olduğunu öğrenecekti. Emekçi sınıfı, kana susamış bir halde öcünü almaya çalışıyordu, ama yorgundu. Onların yenilgisi de zor günlerin sonu olmadı. Bankalar bile, oligarşinin en büyük güçlerinden biri olan bankalar bile, kredileri durdurdular. Wall Street grubu, hisse senedi ve para piyasasını, içinde tüm ülke değerlerinin eriyip yok olduğu bir girdaba çevirdiler. Bütün bu bozgunların ve yıkıntıların üstünde sarsılmaz, kayıtsız ve kendinden emin oligarşi yükseliyordu. Bu sakinliği ve kendine güveni korkutucu boyutlardaydı; amacına ulaşmak için yalnızca kendi geniş gücünü değil, aynı zamanda Birleşik Devletler'in bütün hazinesini de kullanıyordu.

Eski New York'ta para borsasının bulunduğu caddenin adı. Burada, akıllara durgunluk veren bir örgüt, bütün ülkenin sanayisini kukla gibi oynatıyordu.

yorlardı, hepsi de soğukkanlı ve yürekli kişilerdi. Böyle bir şeyi sadece akıllan almıyordu o kadar. Oligarşinin yürüttüğü hareketi ciddiye almalarını durmadan tekrarlamasına rağmen Ernest, onların peşinden gelmesini sağlayamıyordu. Onları heyecana sürüklüramlarında oligarşiye yer yoktu, dolayısıyla oligarşi olamazdı.

Ona, "Biz seni meclise göndereceğiz, her şey yoluna girecek," dediler gizli toplantıdan193din, Ernest'le evlenmekle bana verdiğin mutluluğu tattıramazdın."

"Ne oldu?" diye sordum telaşla.

"Oligarşi suratlarımızı çiğnemek üzere; senin, benim suratlarımızı. Wickson bunu açıkça ima etti. Çok nazik, yani bir oligarşi yöneticisinden beklenmeyecek kadar nazikti. Ba son'la karşılaşınca, kendini tutamamış ve ona, "Alçak!" demiş. Bu olay üzerine saldırı suçuyla babamı tutukladılar, para cezası verdiler, kefaletle serbest bıraktılar. Öyle saçma sapan bir şeydi ki bu, babam bile eve gelir gelmez kahkahayı koyverdi. Ama yerel basında ne kadar büyük bir gürültü koparıldı! Sosyalizme sarılan insanlara bulaşan bir

du. Birtakım soyut değerlere metelik vermezdi. Geleneklerin ya da alışkanlıkların getirdi200 Maddeci bir açıdan her alandaki çoklukları tek'liğe indirgeyen öğretilere verilen genel ad.

Düalist: Herhangi bir alanda, birbirine indirgenemez olan, iki başlangıç olduğunu öngören öğretileri savunan.

202203

lanımız da vardı. Bir tek sözcük, hafif bir okşayış, bir sevdalı bakış... ve bunlar ne kadar kaçamak olursa o kadar tatlı oluyordu. Havanın duru ve parlak olduğu, alçaklığın, bencilliğin ulaşamadığı ve insanlık için çalışılan doruklarda yaşıyorduk. Biz aşkı seviyorduk ve bizim aşkımız da karşımıza hep en güzel renkleriyle çıkıyordu. Hiç lekelenmedi. Bunşansız olmadım. Onu dinlendirdim, başkala205207

yaşlanmı içime akıtmamış olsaydım, kahkahalarla gülmekten kendimi alamazdım. Zavallı küçük kahraman! Meğer bilmediyordu. Bir sinir krizi sırasında intihar ettiğini ileri sürenler de vardı. Ama kentteki evini, Menlo Park'taki yazlık malikânesini, tablolarını, sanat koleksiyonlarını, hatta sevgili kütüphanesini bile sattığı öğrenilince bu yöndeki söylentilerin ardı arkası kesildi. Ortadan kaybolmadan önce bütün varlığını gizlice paraya dönüştürdüğü anlaşılıyordu.

Bu haberi duyduğumuz günlerde, biz de büyük bir geçim sıkıntısı içindeydik, ancak yeni evimize yerleşip, bir parça rahatlayınca onu düşünecek zaman bulabildik. Derken, ansızın her şey apaçık ortaya çıktı. Bir akşam, havanın kararmasına doğru, Ernest'e akşam yemeği için pirlzola almaya, karşıdaki kasaba gitmişim.

Tam kasaptan çıkarken, gözüm köşe başındaki bakkaldan aynı anda çıkan bir adama takıldı. Garip bir duyguyla adama daha yakından bakmak istedim. Ama adam köşeyi dönmüş ve hızla yürümeye başlamıştı. Dü

cakmış gibi geldi, ama hemen toparlandı.

"Bu yiyecekleri," diye devam etti. "Çok acıklı bir olay, korkunç... Yaşlı bir kadıncağız için. Bunları hemen ona götürmem gerek, kadın aç. Hemen yanına gitmeliyim. Anlıyor musun? Sonra gelirim. Söz veriyorum."

"Ben de sizinle geleyim," dedim. "Çok mu uzak gideceğimiz yer?"

Çaresizlikle içini çekti.

"İki sokak ileride," dedi. "Acele edelim."

Piskopos'un sayesinde, yeni mahallemiz hakkında birçok yeni şeyler öğrendim. Bu evler arasında, böylesine korkunç sefaletlerin gizli kalabileceği aklımın ucundan bile geçmemişti. Elbette bunun nedeni, hayır işlemeyeceğim, kökünden kazınması gerektiğini söylüyordu haklı olarak. Onun önerdiği reçete basitti: İşçiye emeğinin ürününü ve işbaşında saçlarını ağarttıktan sonra, emekli maaşı vermek. Bunlar olsa, sokakta dilenen kalmayacaktı. Bu düşüncenin doğruluğuna kesin olarak inandıktan sonra, ben de devrim için çalışmaya başlamıştım. Toplumun birtakım yaralarını onarmak için, zamanımı boş yere harcamıyordum, çünkü bozuk düzen başka bir yerde aynı yarayı yeniden açıyordu.

Piskopos'un peşinden yürüdüm. On iki adım uzunluğunda, on adım genişliğinde bir odaya girdim. Ufak tefek, yaşlı, altmış dört yaşında olduğunu sonradan Piskopos'tan öğrendiğim bir Alman kadın vardı. Beni görünce şaşırdı, ama yine de gülümseyerek başıyla selam verdi. Bu arada dizlerinin üstündeki pantolonu onanyordu. Yerde, kadının ayaklarının dibinde, daha bir yığın pantolon vardı. Piskopos yakacak kalmadığını görünce, almaya gitti.

Yerdeki pantolonlardan birini aldım ve yaptığı işe baktım.

"Altı sent, bayan," dedi kadın. Bir yandan diyor, bir yandan da gülümseyerek başını sallıyordu. Yavaşça, ama bir an bile ara vermeden diyor, dikiyordu. Sanki bu kadıncağızın hayattaki tek düsturu, "dikmek"ti.

"Bütün bir pantolona?" diye sordum. "Bu cisco'da.

"İnsan kirasını ödeyince gerisi kolay. Ev sahibi çok iyi bir insan, ama kirasını her ay vermek gerekir. Haklı da. Bu oda için benden topu topu üç dolar alıyor. Hiç de pahalı sayılmaz. Ama ben yine de her ay üç dolar bile bulup buluşturmakta zorluk çekiyorum."

Sustu, başını sallaya sallaya dikmiş dikmeye devam etti.

"Paranızı dikkatli harcamalısınız," dedim.

Onaylayan bir baş hareketi yaptı.

"Kirayı verdikten sonra gerisi kolay. Et alamıyorum elbette. Kahveni de sütlü içemezsin. Ama her gün bir öğün, hatta bazen iki öğün yemek yiyebiliyorum."

Bu son sözleri bir çeşit gururla söylemişti. Ama sessizce dikişine devam ederken, iyilik okunan gözlerinin hüznülendiğini ve dudak215mıyordum. Piskopos'un bir kömürcü gibi eli yüzü kapkaraydı. Bir işçinin giyebileceği cinsten ucuz bir gömlek vardı sırtında (en üstteki düğmesi kopmuştu) ve eski püskü bir işçi tulumu. Bu görünüşte en garip olan şey, paçaları sökülmüş, topuklarına düşen ve kalçasının üstünde meşin bir kemerle tutturulmuş pantolonuydu.

Piskopos üşümüyordu, ama yaşlı kadının zavallı şişkin elleri soğuktan tutmuyordu. Piskopos sobayı yaktı, ben de patatesleri soyup kaynattım, sonra kadını bıraktık, çıktık. Zamanla, bu kadın gibi daha beter durumda birçok insan olduğunu ve çevremdeki evlerin

217218yormuş. Ömür boyu ikiyüzlü insanlara kuru kuruya nasihat etmekten başka hiçbir emek harcamadım. Üstelik sözlerimin bir işe yaradığını, Tann'ya yardımcı olduğumu sanıyordum. Hiçbir iş yapmıyor, bunun karşılığında yarım milyon dolar alıyordum. Bununla ne kadar erzak alınabileceğini öğrenene kadar, bu paranın gerçek değerini anlayamamıştım. Sonra bir şey daha anladım; bunca patates, ekmek, tereyağ, bunca et benim ve ben bunları elde etmek için hiç çalışmamışım. Nerden

seydik," dedi Ernest, "çok iyi olurdu."

"Öyle mi dersiniz? Ben siyasete inanmıyorum. Daha doğrusu, korkarım siyasetten hiç anlamıyorum."

Ernest böyle konularda çok hassastı. Önerisini tekrarlamadı. Oysa Sosyalist Par

Bir Meksika yemeği. O günlerin edebiyatında adına sık sık rastlanıyor. Çok baharatlı olduğu söylenir. Ama bu yemeğin tarifi günümüze kadar gelmemiştir.

pos'un başına gelen felaketi okuduk: Moredan geçmesi ya da bir araştırma yapılması için harcadığımız bütün çabalar boşa çıktı. Sağlığından bütünüyle umutsuz olmadıklarını belirten baştan savma sözlerden başka bir şey öğrenemedik.

"İsa, zengin insanlara vanni yoğunluğunu sat221rasiye göre bu hiç de güç olmadı. Çeşitli gazetelerini çıkarmak, Hearst'e yılda on sekiz milyon dolara mal oluyordu ve bu miktarı, hatta daha da fazlasını orta sınıftan ilan bedeli olarak geri alıyordu. Mali gücünün kaynağı, bütünüyle orta sınıfın sırtına yüklenmişti. Tröstler ilan vermiyordu. Hearst'ü yok etmek için, ilanları kesmek yeterliydi.

William Randolph Hearst: Ülkenin en etkili gazete sahibi, California'lı genç bir milyoner.

Gazeteleri bütün büyük kentlerde basılır ve yok olmakta olan orta sınıfla proleteriyaya seslenirdi. Öyle büyük sayıda taraftar kitlesi yaratmıştı ki, eski Demokrat Parti'nin boş kabuğunu sahiplenmeyi başardı. İstisnai bir görüş taşıyor; kısır bir sosyalizmle biçimsiz bir küçük burjuva kapitalizmini öğütlüyordu. Bu, yağla suyun karışımı gibi bir şeydi ve başarılı olma şansı yoktu. Yine de kısa bir süre. plütokratlar için ciddi bir endişe kaynağı olmuştu. 1 O paldır küldür yaşanan dönemde, ilan ücretleri şaşılacak derecede yüksekti. Yalnızca küçük kapitalistler rağbet ettiği için yalnızca onlar ilan verirlerdi. Tröstün olduğu yerde rekabete yer yoktu, zaten tröstlerin reklam yapmasına gerek de yoktu.

sını istediler. Ama o direnerek ilanları yayımlamayı inatla sürdürdü. Sonunda adli yetkililerden birçok uyan aldı, ama boyun eğmediği için, "mahkemeye saygısızlık" diye bir suç uydurularak altı ay hapis cezasına mahkûm edildi. Ardından tazminat davaları başladı. Hiç şansı yoktu.

Plütokrasi onu ölüme mahkûm etmişti ve bu kararını uygulamak için mahkemeleri de elinde tutuyordu. Hearst'ün yıkılmasıyla, onun daha dün elde ettiği Demokrat Parti de onunla birlikte yok oldu.

Hearst'ün ve Demokrat Parti'nin yok olmasıyla, bu partinin üyeleri için yapılacak iki şey vardı; biri, Sosyalist Parti'ye geçmek; öteki ise Cumhuriyetçi Parti'ye oy vermek. Hearst'ün sözüm ona sosyalist olan propagandasının meyvelerini, böylece biz toplamış ol225226rasinin sonu geldi" diye avunuyorlar, plütok

denetimleri altında tutan plütokrasi, vergilerini artırdı. Bu en zayıf noktalarıydı. Ne alım ne de satım yapmadıklarından paraları da yoktu ve sonunda vergilerini ödemek için topraklarını satmak zorunda kaldılar.

228

1 Bu söylentiler uzun bir süre devam etti. Daha M. S. 1906'larda bir İngiliz olan Lord Avebury, Lordlar Kamasınız ki? Politikacılar bu ülkede burunlarının dibinde neler olup bittiğini görebilecek son insanlardır. Şöyle bir kehanette bulunduğumda, gelecek başkanlık

seçimlerinde sosyalistlerin bir milyondan daha fazla oy alacağını söylediğimde benimle alay edecekler."

230teryanın üstüne salmak için dört gözle fırsat kolladılar, ama böyle bir fırsat çıkmadığından köpekleri salamadılar. Ordusunu da savağa gönderemedi, direnenleri durdurmak için elinden bir Şey gelmiyor, imparatorluğun tek bir tekerleği dönmüyordu, ne trenler çalışıyor, ne telgraflar gidip geliyordu, çünkü bütün diğer emekçiler gibi tren işçileri ve telgrafılar da greve katılmıştı.

Amerika'da da olaylar aynı Almanya'daki gibi geliŐti. rgtl emek sonunda dersini al 233teryasına karşı bir ittifak szleŐmesiydi. Daha sonra Alman sosyalistleri ayaklanıp imparatoru iktidardan uzaklaŐtırdıklarında, Amerikan pltokrasisi haince davranıp bu olaya seyirci kalarak müttefikinin yardımına koŐmadı. Zaten bu anlaŐmaya imzasını koyarken oligarŐı büyük rakibini dünya piyasasından silmenin yollarını arıyordu. İmparator saf dıŐı kalınca, Almanya'nın dışarı satacak artı ürünü de olmayacaktı. Çünkü sosyalist devletin gereği olarak, Alman nüfusu ürettiğinin tümünü tketecekti. Kuşkusuz ürünlerinden bazılarını, kendi üretmediği mallarla deđiŐtirecekti, ama bu tüketilmeyen ürün üretim fazlası olmayacaktı. Oligarşinin Alman imparatoruna ihanetini öğrenince Ernest, "Oligarşinin kendini temize çıkarmak için bir gerekçe hazırlayacağına inanıyorum. Her zaman olduğu gibi en doğru biçimde hareket ettiğine kendini inandıracaktır," dedi.

Dediği de ıktı. OligarŐı kısa bir süre sonra, ulusal üretim artığımızı dışarı satmak için namussuz bir rakibi dünya piyasasından silmekle, Amerikan halkının çıkarlarını gözettiğini açıkladı.

"İŞin en saçma yanı," diyordu Ernest, "kendi çıkarlarımızı bu budalaların korumasını sağlayacak kadar çaresiz oluŐumuz. DıŐarıya daha çok mal satma olanağı yarattılar, bu da demektir ki, biz daha az tüketmek zorundayız."

235duk. Çünkü oligarŐı yolumuzu kesmiŐ, büyük bir canavarmki gibi büyük gövdesiyle yolumuzun önüne set çekmiŐti.

"Baharda yönetimi ele geçireceğiz," diye cevap veriyorduk. "O zaman göreceksiniz."

Bu cevabın arkasında aslında büyük sırrımız yatıyordu. Grange Partisi'ni yanımıza çekmiŐtik. Sonbaharda yapılan seçimlerde, kazandıkları on iki eyaletin yönetimini baharda ele geçirecekler, hemen ardından halk hükümetleri kurulacak ve bundan sonrası kolay olacaktı.

"Ama ya ıftilerin bu yönetimleri ele geçirmeleri engellenirse?" diye soruyordu Er236237nest duygusuzca.

Mahkemelerin iŐçilere karşı verdiği kararlara aşağıdaki örnekleri gösterebiliriz. Kömür madeni çıkarılan bölgeler çocukları çalıŐtırmakla nam salmıŐtı. M.S. 1905 yılında, işçiler, çocuğun işe alınmasından önce, anne babasının izninden ayrı olarak, çocuğun yaŐının ve belli bir eğitim geçirdiğinin belgeleriyle saptanması gerektiğine ilişkin bir yasaı kabul ettirmeyi baŐarmıŐlardı. Ancak, Luzeme Mahkemesi, yasanın anayasaya aykırı olduğunu, bu yasanın aynı sınıfın insanları arasında, yani on dört yaşından büyük ve kk çocuklar arasında bir ayırım getirmekle, On Dördüncü Maddeyi ihlal ettiğini ne sürdü. Eyalet mahkemesi, bu iddiayı yerinde buldu. New York Mahkemesi, M. S. 1905 yılında, kadınlarla çocukların akşam saat dokuzdan sonra fabrikalarda çalıŐmasını yasaklayan yasaı anayasaya aykırı buldu, bu karara gerekçe olarak böyle bir yasanın bir 'sınıf yasaı' olduğunu öne sürdü. Yine, o zamanın fırıncıları çok fazla çalışıyordu. New York Eyaleti Yasama Meclisi, fırıncıların çalışma saatlerini günde on saatle sınırladı. M. S. 1906'da Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi, bu yasanın da anayasaya aykırı olduğunu açıkladı. Kararın bir yerinde Şöyle deniyordu: "Fırıncıların alıŐma saatlerini kısıtlayarak, insanların özgürlüğünü kısıtlamak ve özgürce sözleŐme yapma hakkına müdahale etmek için hiçbir neden yoktur."

239kalann yesi olmak cennette yer kapmak gibi bir Şey olacak."

"Ben yine de pek bir Şey anlamadım," dıcekler ve hepimizden çok daha kötü hayat Őartları içinde yaŐayacaklar. Köylüler, top241

243

Everhard'ın bu öngörüsü tuhaftı. Oysa geçmiş olayların ıŐıđı altında açıkça görüldüğü gibi, sarı sendikaların bozulmasını, emekçi kastlarının yükseliŐini ve yavaş yavaş ryŐn ve büyük hükümet makinesini ele geçirmek için rmekte olan oligarşıyle emekçi kastlarının savaŐımını görmüştü.

Everhard'ın öngörüsüne hayran olmamak mümkün değil. Ardis ve Asgard gibi harika kentler, daha oligarşinin kafasında doğmadan, Everhard bu kentleri ve bunların yaratılmasının kaçınılmaz olduğunu görmüştü.

leri kadar büyük yapılar dikecektir. Ve oligarşinin sonu gelince, bu büyük caddeler ve büyük kentler yine ayakta kalacak, emekçi kardeşliği yolları dolduracak ve onların yaptığı evlerde emekçiler oturacaktır.

"Oligarşi bunları yapmak zorundadır, çünkü başka türlü davranamaz. Tıpkı Eski Mısır'da egemen sınıfların halktan çaldıkları fazlalıklarla tapınaklar, piramitler yapmalarına gibi, oligarşi de üretim fazlasını büyük yapımlar aracılığıyla tüketmek yoluna gidecektir. Oligarşinin egemenliği altında, bir din adamları kastı değil, bir sanatçı kastı ortaya çıkacaktır. Burjuvazinin tüccar sınıfının yerine işçi kastları gelecektir. Bunların altında derin, büyük bir çukurda açlıktan kırılan, çürüyen ama durmadan kendini yenileyen insanlar, yani halk, yani nüfusun çoğunluğu bulunacaktır. Sonunda, kim bilir hangi gün,

Bu kehanetin yapıldığı günden bu yana üç Demir Ökçe yüzyılı ve dört İnsanlığın Kardeşliği yüzyılı geçti ve bugün bizler oligarşinin yaptığı yollarda yürüyor, oligarşinin inşa ettiği kentlerde oturuyoruz. Evet doğru, böyle harika kentler yapmaya hâla devam ediyoruz, ama oligarşinin harika kentleri de bugüne kadar ayakta kaldı ve ben bu satırları bu kentlerin en güzellerinden biri olan Ardis'te yazıyorum.

246deki başkaldırma arzularını bastıyorlardı. Ama bir sistem olarak kâr ortaklığı saçma,

Bütün demiryolu sendikaları oligarşiyle yapılan bu işbirliğine katılmıştı. Yağmacılık politikasının ilk uygulayıcısının on dokuzuncu yüzyılda bir demiryolu sendikası, adını verirsek Lokomotif İşçileri Sendikası olduğu dikkate değer bir gerçek. Bu sendikanın başında yirmi yıl süreyle P. M. Arthur bulunmuştu. Pennsylvania De248dağları tarafından saldırıya uğradılar.

Sayırsız kafa kırıldı, yüzlerce insan öldürüldü. Sarı sendikacıların hiçbirinin can güvenliği kalmamıştı. İşe, gruplar halinde gidip geliyorlardı. Pencerelerden ya da evlerin çatılarından atılacak taşlara hedef olma korkusu içindeydiler. Onlara silah taşıma izni verilmişti ve devlet görevlileri onları korumak için ellerinden geleni esirgemiyordu. Onlara saldıranlar, ağır hapis cezalarına çarptırılıyor, akıl almaz işkencelere uğruyor, ihanete uğramışların çocukları tarafından kovalanıyor, çocuklar bu yüzden okula gidemiyor ya da sokağa çıkamıyorlardı. Hainlerin eşleri ve tanıdıklardan da tepki görüyordu. Bunlara mal satan köşedeki bakkal bile boykot edilmişti.

Bunun sonucu olarak, her taraftan san

ratorluğu'ndan kopuyordu. İngiltere'nin başında bir sürü dert vardı. Hindistan tam bir isyan içindeydi. Bütün Asya tek bir ses olmuş, "Asya, Asyalılarındır!" diye bağıyordu.

nyordu. Bu, basit bir kastlar savaşıydı. Kuleteriyasının isyanını bastırmayı ve Hindistan'ı elinde tutmayı başardı. Ama bu arada, çok sayıda büyük sömürgeci de elinden çıkarmak zorunda kaldı. Sosyalistler, Avustralya ve Yeni Zelanda'da halk birliği hükümetleri kurmayı başardılar. Kanada da anavatanından bağlarını kopardı. Ama bu arada Kanada, patlak veren kendi sosyalist devrimini Demir Ökçe'yle işbirliğine girerek bastırdı. Demir Ökçe, aynı zamanda, isyanlarını bastırma'ne kadar olan bütün Kuzey Amerika'yı

yordu. Gözü dönmüş bir yığın din adamı, ülkede arı gibi kaynaşıyordu. Yetkililerin bütün engellemelerine ve bunlar hakkında soruşturma'nın nurunu görmeyi, yüz kırk dört binlerin göğre çıkışını izlemeyi bekliyorlardı. Ama Tann bir türlü ortaya çıkmadı ve beklenen binlerce insan açlıktan öldü. Umutsuzluk içinde yiyecek bir şey bulmak için çiftlikleri talan ediyorlardı. Bozgun ve kargaşa kırsal alana da yayılıyor, bu da malsız mülksüz çiftçilerin felaketine yol açmaktan başka bir işe yaramıyordu.

Ama bu çiftlikler ve buğday depoları, Demir Ökçe'nin malıydı. Demir Ökçe dağlara asker çıkardı ve bu fanatikler süngü zoruyla kentlerdeki işlerinin başına döndüler. Kentlere sürülen bu adamlar, isyan ve kargaşa çıkarmaya devam ettiler. Bunun üzerine liderleri, ya halkı kışkırtmak suçundan idam edildi ya da tımarhaneye kapatıldı. İdam mahkûm edilenler bir şehit gururu ve sevinci içinde ölüme gittiler. Bu, bir çılgınlık dönemi değildi. Huzursuzluk bütün ülkeye yayıldı. Çöllere, dağlara, bataklıklara vana'ya kadar her yerde, Florida'dan Alaska'ya kadar uzanan bütün yörelerde, mucize sonucu sağ kalmış yerliler, ruhani danslar yaparak kendi meşinlerinin inmesini bekliyorlardı.

254tuva' gibi görüyordu, önüne geçilmez bir araştırma tutkusuna kendini kaptırmış gibiydi. Emekçilerle çok yakın dost olmuş ve çok sayıda aileyi en mahrem yönleriyle tanımıştı. Ayrıca,

bedenen çeşitli işlerde çalışıyordu. Bunlar onun için bir oyalama olduğu kadar birer bilimsel araştırmaydı da. Kazma kürek sallamaktan büyük zevk duyuyor ve eve her defasında cepleri notlarla dolu, yeni bir şey anlatmak için can atan bir yüz ifadesiyle dönüyordu. O, dört dörtlük bir bilim adamıydı.

Çalışmasına hiç gerek yoktu. Ernest, yaptığı çevirilerle her üçümüzü de geçindirmeye yetecek kadar para kazanıyordu. Ama babam, kendi hayalinin peşinde koşmakta ısrar ediyor; ikide bir iş değiştirmesine bakılacak olursa, bu hayali, su semenderi gibi bir şey olmalıydı. Dolaşarak satmak için aldığı ayakkabı bağları ve pantolon askılarını eve getirişini ve bir şeyler almak için köşedeki küçük

ğı, bir karton kutu fabrikasında hamallık, bir tramvay hattı yapımında suçluluk yaptı.

Dağılmasından çok kısa bir süre önce de bulaşıkçılar sendikasına üye oldu.

Piskopos örneğinin, hiç olmazsa giyim bakımından onu etkilediği açıkça belli oluyordu, çünkü o da ucuz pamuklu işçi gömleği ve askılı, kalçalarına kadar düşen bir pantolon giyiyordu.

Bununla birlikte, eski alışkanlıklarından yalnız birini bırakmamıştı; akşam yemeğine giyinmiş olarak oturmak.

Ben nerede olursa olsun Ernest'le mutlu olabilirdim. Bu koşullar altında, babamın mutlu olması da benim mutluluğumu iyice artırıyor.

"Küçükken," diyordu babam, "çok meraklı bir çocuktum. Her şeyin nedenini, nasılını bilmek isterdim. Bu yüzden fizikçi oldum. Bugün de hayat bana, çocukluğumdaki kadar ilgi çekici geliyor. Zaten hayatı yaşanmaya değer kılan da meraklı olmak."

Kimi zaman, dükkânların ve tiyatroların bulunduğu Market Caddesi'ne çıkarak gazete satar, onun bunun ayak işlerini yapar, arabaların kapılarını açardı. Bir gün, bir arabanın kapısını kapatırken Bay Wickson'la bukası'ndaki hisselerimi geri verin..."

Babam sözünün burasında sustu.

"Peki ne dedi?" diye sordum sabırsızlıkla.

"Ne diyebilirdi ki? Hiçbir şey söylemedi. Ama ben, 'Umarım mutlusunuzdur,' dedim. Bana şaşkın ve meraklı gözlerle bakıyordu. 'Söyleyin, şimdi mutlu musunuz?' diye sordum.

ramento'da, köylüler düzeni sağlamayı başardılar. Birden, hedef seçilen bu kente binlerce gizli ajan gönderildi. Muhbirlerden oluşan birlikler, birçok binayı ve fabrikayı kundakladı, yağmaladı ve halkı kendileriyle birlikte yağmaya katılmalan için kışkırttılar. Bu taşkınlığı körüklemek için, yoksulların mahallelerine sel gibi içki akıtıldı. Oyunun sahne hazırlıktan iyice tamamlanınca, gerçekte Demir Ökçe'nin askerleri olan Birleşik Devfornia için her şey bitmiş oldu.

California'da olanlar, köylülerin ele geçirdikleri diğer eyaletlerde de oluyordu. Grange Partisi üyeleri, bütün eyaletlerde yok edildi; her yer kana boyandı. Önce gizli ajanlar ve Kara Yüzler düzeni bozuyor, sonra Birleşik Devletler askerleri çağırılıyor, kırsal kesimde, ayaklanma ve baskın düzeni hüküm sürüyor, kundaklanmış çiftliklerin, depoların, köylerin ve kentlerin dumanları, gece gündüz tütüyordu. İşin içine dinamiti de soktular; demiryolu köprüleri ve tüneller havaya uçuruldu, trenler devrildi. Zavallı çiftçiler, toplu olarak kurşuna diziliyor ya da asılıyordu. Ama karşılığında bunun öcü de, gaddarca almıyordu. Birçok plütokrat ve subay öldürüldü. İnsanlar kana ve intikama susamışlardı. Düzenli ordular, köylülerin üstüne sanki Kızılderili

Plütokrat: Paranın gücü sayesinde iktidara egemen olan sınıfa mensup.

munsen hakkındaki kehanetleri de, korkunç bir kesinlikle doğrulandı. İkisi de milis ordusuna katılmaları için çağırıldılar; Califor261262dilmeyen kinini üzerine çekti. Ona karşı sayısız suikast girişimi düzenlendi ama sanki tıl

Bu arada sosyalistler sıkı durdular. Köylü ateş ve kan içinde boğulur ve örgütlü emek parçalanırken, sosyalistler sakın sakın oturuyor ve gizli örgütlerini güçlendiriyorlardı. Köylüler, çaresizlik içinde, bu tutumumuzu eleştirdiler. Ama haklı olarak, bizim ayaklanmamızın devrimin intihan anlamına geleceğini söylüyorduk. Önceleri bütün proleterayla boğuşmayı göze alamayan Demir Ökçe, şimdi bizim ayaklanmamızı bekliyor ve bir hareketle işimizi bitirmek istiyordu. Saflarımıza sızmış çok sayıdaki ajan provokatöre rağmen, böyle bir hareketten kendimizi uzak tutmayı başardık. O günlerde Demir Ökçe'nin ajanlarının yöntemleri son derece başarısızdı; yöntemleri iyi işlemiyordu, öğrenecekleri çok şey vardı ve bizim mücadele gruplarımız onları yavaş yavaş temizledi. Bu, acımasız ve kanlı bir mücadeleydi, ama biz, hayatımız ve devrim için dövüşüyorduk. Düşmanı kendi silahlarıyla vurmak zorundaydık. Yine de kallesçe davranmıyor, mertliği elden bırakmıyorduk. Demir Ökçe'nin ajanlarından

hiçbiri yargılanmadan idam edilmedi. Belki yanlışlarımız olmuştur ama bu yanlışlarımızın sayısı oldukça azdı. Mücadele gruplarımız, yoldaşlarımızın en mert, en gözü pek ve en fedakârları arasından seçiliyordu. On yıl kadar sonra, bu grupların başkanlarından aldığı raporlara dayanarak, bu mücadeleye katılan erkek ve kadınların hayatlarının beş yılı aşmadığını hesaplamıştı Ernest. Bu mücadeleye katılanların hepsi de birer kahramandı ve işin garip yanı, bunlar, öldürmeye karşıydılar. Kendi inançlarına aydılar. Bu örgütlü intikamcıların adalet uygulamaları çok katıydı, ama en dikkate değer yanı, yargılama süreçleriydi. Öyle hızlı yargılama yapmıyorlardı. Bir adam yakalandı mı adil bir yargılama sürecinden geçiyor ve kendisine savunma hakkı veriliyordu. Gerekteğinde giyabında yargılama yapıyor ve General Lampton davasında olduğu gibi, giyabında kararlar çıkarılıyordu. Bu olay M. S. 2138 yılında oldu. Demir Ökçe'nin belki de en kana susamış, azgın uşaklarından biri olan General Lampton'a. Mücadele Grupları kendisini yargıladıklarını, suçlu bulduklarını ve ölüme mahkûm ettiklerini bildirdiler. Bu karar, proleteryaaya karşı acımasız davranışlarını bırakması için üç kere uyarılmasından sonra verilmiş bir karardı. General, mahkûmiyetinden sonra, sayısız korunma yöntemi uygulayarak yakalanmamayı başardı. Yıllar geçmiş. Mücadele Grupları kararlarını uygulamayı başaramamışlardı. Kadınli erkekli birkaç yoldaş, onu yakalama girişiminde başarısız oldular ve oligarşi tarafından acımasızca idam edildiler. General Lampton olayı, çarmıha germe yönteminin, yasal bir idam yöntemi olarak yeniden canlanmasına yol açtı. Sonunda mahkûm, yani General, celladını 17 yaşındaki Madeline Provence adlı, ince, uzun bir genç kız olarak karşısında buldu. Madeline, görevini tamamlamak için, adamın sarayında iki yıl terzilik yapmak zorunda kaldı. Uzun ve korkunç işkencelerden sonra, hücresinde yalnızlık içinde can veren bu genç kız, şimdi Serles kentinde, Kardeşlik Panteonu'nda yıkılmaz bir bronz heykeli olarak dimdik durmaktadır. Dökülen miyordu, ama bu körler savaşında da bir düzen, bir amaç, bir yön vardı. Demir Ökçe'nin bütün örgütüne ajanlarımızı soktuk. Demir Ökçe'nin ajanları da bizim aramıza sızmıştı. Bu, karanlık, acı veren, entrika ve hile dolu, suikastların ve karşı suikastların birbirini izlediği bir mücadeleydi. Bütün hepsinin ardında ölüm, olanca şiddeti ve korkunçluğuyla kol geziyor, kadınlar, erkekler, en değerli, en yakın yoldaşlarımız ortadan kayboluyordu. kanlan, gözlerimizle görmeyen ve kan dökmeyi hiç bilmeyen bizler. Mücadele Grupları'nın kahramanlarını insafsızca yargılamamalıyız. Onlar, hayatlarını insanlık uğruna feda ettiler, onların yapamayacağı hiçbir fedakârlık yoktu. Amansız gereklilik onları, kanlı çağlarında kan dökmeye zorladı. Mücadele Grupları Demir Ökçe'nin koparamadığı tek diken olarak kaldı. Everhard, bu tuhaf ordunun yaratıcısıydı ve bu ordunun üç yüzyıl boyunca başarıyla yaşaması, onun. gelecek kuşaklara bıraktığı sarsılmaz bir örgütlenme dehasının kanıtıdır. Bazı bakımlardan, ekonomiye ve sosyolojiye yaptığı katkılarına. Devrimin genel lideri olarak yaptığı işlerin yanı sıra. Mücadele Gruplarını örgütlemesi en büyük başarısı olarak kabul edilebilir. 267268lerse, Mecliste acınacak bir azınlık oluşturun ve onların yaklaştığını biliyorlardı. Senato ve Meclis de sanki amaçsız birer güldürü sahnesiydi. Kamu çıkarlarına ilişkin sorunlar, önce geleneksel törenlere uyularak uzun uzun tartışılıyor, sonra hasıraltı ediliyordu. Yapılan tek iş, oligarşinin buyruklarına anayasal kılıflar bulmaktı. Sosyalistlerin sonu geldiğinde, Ernest de işte bu kavganın tam merkezinde bulunuyordu. Meclis'te işsizlere yardım yasası tartışılıyordu. Geçen yılın zor günleri, büyük proleter kitleleri açlıktan ve sefaletten ölme noktasına getirmişti, kargaşanın sürmesi, onları bu uçuruma iyice itmekten başka bir işe yaramamıştı. Oligarşinin üyeleri ve taraftarları artı değerden nasiplerini fazlasıyla 270kileyemeyeceğimi biliyorum," dedi. "Çünkü sizde etkilenecek ruh yok. Hepiniz, omurgasız, solucan gibi yaratıklarsınız. Siz büyük bir gurur ve kibirle kendinize Cumhuriyetçi ya da Demokrat adını yakıştırıyorsunuz. Cumhuriyetçi Parti yok, Demokrat Parti yok. Siz tükürük yalayıcı, asalak yaratıklarsınız. Sizler plütokrasinin kuklalarısınız. Demir Ök271272 hur Simpson, sadece on beş yıla mahkûm oldu. Söylendiğine göre herkesin başına geldiği gibi hücresinde açlıktan ölmüş, uşaklar bu olayı, Simpson'ın çok inatçı ve despotizme hizmet eden insanlara karşı öfkeli olduğu nedenine dayandırıyorlar. Simpson, Küba'nın Cabanas kentinde ölmüş, üç yoldaşı da onun bulunduğu hapishaneye kapatılmıştı. Elli iki sosyalist milletvekili, Birleşik Devletler'e yayılmış olan askeri hapishanelere kapatıldı. Bu yüzden, Du Bois ve Woods, Porto Rico'da, Everhard ve Merryweather de. San Francisco'nun bir adası olan ama askeri bir hapishane olarak hizmet veren Alcatraz adasında yattılar.

276şivlerinde Pervaise adlı birinin itirafları bulundu. Aslında sadece tarihçileri ilgilendiren bu muğlak belge hakkında bir şeyler söylemek belki de yerinde olacaktır. Pervaise, Fransız asıllı bir Amerikalıydı, M. S. 1913 yılında, New York City'deki Tombs Hapishanesi'nde, cinayet suçundan yargılanmak için gün dolduruyordu. İtiraflarından onun bir canı olmadığını öğreniyoruz. Sıcak kanlı, tutkulu ve duygusal bir insandı. Hastalıklı bir kıskançlığa kapılıp karısını öldürmüştü. O günlerde böyle olaylar sık görülürdü. Pervaise ölüm korkusuyla dolu bir adamdı. Bunu itirafında uzun uzadıya anlatmıştır. Ölümden kurtulmak için her şeyi yapabilirdi ve polis ajanları birinci dereceden, cinayetten sanık birinin ölümden kurtulamayacağına iyice inandırmışlardı onu. O günlerde birinci dereceden cinayet işlemek en büyük suç kabul ediliyordu. Suçlu kadın ve erkekler özel olarak yapılmış idam sandalyesine oturuyorlar ve uzman doktorların gözetiminde, elektrik akımıyla yok ediliyorlardı. Buna elektrik vererek idam etme deniyordu ve bu yöntem o dönemde çok yaygındı. Anestezi yoluyla idam yöntemi daha sonraları uygulanmaya başlandı. Bu iyi

hard'ın ayaklarının dibinde patlaması bile ölümcül sonuçlara yol açmamıştı.

Pervaise, görünüşte onarım yapılması için kapatılmış olan dinleyici sıralarından birine, tamirci kılığında sızmıştı. Bombanın atılacağı anı kendi belirleyecekti. Saf bir şekilde Everhard'ın konuşmasına ve salondaki kargaşaya kendini çok kaptırdığını ve neredeyse görevini unutacak olduğunu itiraf ediyor.

Yaptığı işe karşılık, hapishaneden saliverilmekle kalmadı, ömür boyu onu geçindirecek bir gelir de sağladılar ona. Ama bu ödülün uzun süre yararlanamadı. M. S. Eylül 1914'te kalp romatizmasına yakalandı ve üç gün yaşadı. İşte bu son günlerinde Katolik rahibi Rahip Peter Durban'ı çağırdı ve ona günah çıkardı. İtirafı rahibe o kadar önemli geldi ki, rahip yaptığı itirafı yazmasını ve yemin ederek imzalamasını istedi. Bundan sonra olanları sadece tahmin edebiliriz. Belge, Roma'ya ulaşacak kadar önemliydi anlaşılan. Belgenin böylesine başıyla gizli tutulmasında, güçlü yerlerden müdahaleler yapılmış olsa gerekir. Yüzyıllar boyunca bu belgenin varlığı dünyadan gizli tutuldu. Ta ki geçen yüzyılda, parlak İtalyan bilim adamı Lorbias, Vatikan'daki araştırmaları sırasında bu belgeyi rastlantı sonucu bulana kadar. Bugün, M. S. 1913 yılında Temsilciler Meclisi'nde patlayan bombanın sorumlusunun Demir Ökçe olduğundan hiç kuşku yok. Pervaise'in itirafı gün ışığına çıkmamış olsaydı bile, akli başında olan hiç kimse, elli iki milletvekilini hapse gönderen bu eylemi, oligarşinin ve ondan önce hüküm süren kapitalizmin yaptığından kuşku duymazdı.

M. S. on dokuzuncu yüzyılın sondan bir önceki on yılında Chicago'da masum ve sözde Haymarket Anarşistlerinin keyfi öldürülmesi klasik örneği de var. Olayı başlı başına ele aldığımızda kapitalist mülkiyetin yine kapitalistler tarafından yok edilip yakıldığı garip bir gerçektir. Mülkiyetin bu şekilde yok edilmesinin karşılığında çoğunlukla masum insanlar cezalandırılırdı. Zamanın tabiriyle, "deliğe tıkırdı."

M. S. yirminci yüzyılın ilk on yılındaki emekçi çatışmalarında, kapitalistler ile Batı Madencileri Federasyonu arasındaki bir kavgada, benzer ama daha kanlı taktikler uygulandı. Independence İstasyonu, kapitalistlerin ajanları tarafından havaya uçurulmuştu. On üç kişi ölmüş, çok sayıda insan da yaralanmıştı. O dönemde,

wood kaçınıldılar, hapse atıldılar ve cinayetle suçlandılar. Tam o sırada o günlerin Amerikan Sosyalistleri lideri Eugene V. Debs şu sözleri söyledi. "Rüşvetle satın alınamayan ya da korkutulamayan işçi liderleri, tuzağa düşürülüp öldürülüyorlar. Moyer ve Haywood'un tek suçları işçi sınıfına namuslu bir şekilde hizmet etmeleridir. Kapitalistler ülkemizi çaldılar, siyasetimizi bozdular, adalet mekanizmamızı kirlittiler ve bizi nallanmış atlarının altında ezdiler. Şimdi de kendi zalim baskılarına boyun eğmeyenleri öldürüyorlar. Colorado ve Idaho eyaletlerinin valileri efendileri olan plütokrasinin buyruğunu yerine getiriyorlar. Mesele şudur: İşçiler Plütok279yor, düzenli olarak mektuplaşıyorduk.

Tutuklu olsun, serbest olsun bütün liderle282283ğ'inin belli belirsiz silueti görünüyordu. Aynı adı taşıyan eski kasabayı sağımızda bırakarak, dağların arasına kıvrılan bir yerden ilerlerindendi. Altmış dokuz yaşında ihtiyar bir kadinken "Kanlı Halcliffe"i hem de korumalarının arasında, vurup yere serdi ve burnunu bile kanatmadan kurtuldu. Sonunda, Ozark Dağları'nda devrimcilerin gizli bir sığınağında güven içinde yaşlılıktan öldü.

ğundaydık. Günün ilk bulanık aydınlığında, çalılar arasından dev ağaçların boy attığı ve yazın sıcaklığını hâlâ koruyan boğazın yatağına indik. Buraları biliyor, tanıyordum. Artık ben yol gösterebilirdim. Saklanma yerime gelmiştik. Burayı ben seçmiştim. Bir çiti aşarak geniş bir çayırıktan geçtik. Sonra meşelerle kaplı küçük bir tepeyi aşarak daha küçük bir çayıra vardık.

Yeni bir tepeye tırmandık. Şimdi yöreye özgü, gövdelerinin rengi bakıra çalan ağaçların gölgesindeydik. Günün ilk ışıklan, biz tepeyi tırmanırken sırtımızı ısıtmaya başladı. Çalılıklardan bir keklik sürüsü çığlıklarla havalandı. Bir tavşan sessizce ve bir geyik hızıyla yolun karşı kıyısına fırladı. Bunun ardından dal dal boynuzlu, boynu ve omuzlan güneşten kızışmış bir geyik aniden önümüze çıktı, yamacı tırmanıp tepede gözden kayboldu.

Bir süre dörtnala geyiğin peşinden gittik. Sonra, onu izlemeyi bırakıp dönemeçli bir yoldan, dağ yamaçlarından kopan maden parçalarıyla sulan gölgelenmiş olan bir gölü çevreleyen heybetli ağaçlara doğru indik. Bu yolu kanş kanş biliyordum. Bir zamanlar dostum olan bir yazandı bu çiftlik. O da devrimci olmuştu ama talihi bizim kadar yumuşlardı. Akıl hastalan için yapılan bir bina da, geyiklere yer açmak için yıkılmıştı.

İşin hoş yanı, Wickson'ın av evi, benim saklanma yerimden çeyrek mil ötedeydi. Bu, tehlikeli olmaktan çok, benim için daha büyük bir güvenceydi. Çünkü oligarşinin ikinci sınıf prenslerinden birinin kanadının altında sayılırdık. Herhalde Demir Ökçe'nin casuslarının Ernest'i ve beni aramayı düşünecekleri en son yer Wickson'ın geyik parkıydı.

Atlarımızı göl kıyısındaki ağaçlara bağladık. Çürümüş bir ağacın kovuğundan arkadaşım bir sürü eşya çıkardı. Elli kiloluk bir

ma'nın ünlü bağlarını verimli kılan kırmızı volkan toprağı üzerinde yükseliyorlardı. Irmak, bu ağaçlar arasında derin ve dik yatağında kıvrıla kıvrıla akıyordu.

Derenin yatağına inmek için, ayaklarımız kadar ellerimizden de yararlanmak zorunda kaldık. Oraya varınca suyun akış yönünde yüz metre kadar ilerledik. Büyük mağaranın basındaydık.

Mağara var mı yok mu, belli olmuyordu. Bu, sıradan bir mağara değildi zaten. Ağaçların ve çalıların arasından sürüne sürüne ilerledikten sonra, insan birden kendini yemyeşil bir uçurumun kenarında buldu. Son, yirmi yıldır saklanması gerekenlerin sığındığı biridir. Bu süre içinde, dürüst olmayan tek bir düşüncenin bile aklından geçmediğine eminim; hatta düşünde bile. Öyle saf, hatta öyle kıt akıllı biriydi ki, devrimin onun için ne anlama gelebileceğini, nasıl olup da devrime hizmet etme düşüncesini benimsediğini anlamak güçtü. Ama özgürlük aşkı, onun karanlık ruhunda sönmeyen kıvılcımlar halinde parlayıp duruyordu. Bazı açılardan hayal gücünün zengin olmayışı daha da yararlıydı. Kendini hiç kaybetmez, emirlere harfiyen uyardı. Ne meraklı, ne de gevezeydi. Bir defasında ona nasıl devrimci olduğunu sordum.

"Gençliğimde askerdim," diye cevap verdi. "Almanya'daydım. Orada bütün gençlerin zamanı gelince askerlik yapması gerekir. Ben de ordudaydım, ben yaşlarda bir asker arkadaşım vardı. Babası sizin dediğiniz gibi ajita

letler'e gelir gelmez hemen sosyalistlerle ilişki kurdum, bir bölgede resmi üye kaydedildim. O zamanlar S.L.P. zamanıydı. Sonra parti içinde bölünmeler baş gösterdiğinde, bölgemdeki S.P.'ye katıldım. O zamanlar San Fran 290'den de bir mil uzaklıktaydı. Sabah akşam gidip gelen trenlerin seslerini dinliyor, saatimi tuğla fabrikasının iş başı düdüğüne göre ayarlıyordum."

O günlerden bugüne gelen materyali incelediğimizde, burada sözü edilen Biedenbach'a rastlamıyoruz. Ondan, Everhard'ın el yazmasından başka hiçbir yerde söz edilmemektedir.

' Eğer meraklı bir gezgin, Glen Ellen'dan güneye doğru dönerse, kendisini yedi yüzyıl önceki köy yollarına benzer bir bulvarda bulacaktır. Glen Ellen'den çeyrek mil ilerde, ikinci bir köprü geçildiğinde, sağ tarafta, geniş toprakları yarararak ağaçlıklı bir tepelikler topluluğuna uvet'nin özel mülküne kadar uzanmaktadır. Ağaçlıklı tepelikler, Avis Everhard'ın sözünü ettiği tepelerdir. M. S. 2368'de meydana gelen Büyük Deprem, bu tepelerden birinin kenarını yok etmiş ve Everhard'ların sığındığı mağarayı oluşturmuştur. El yazmaları bulunduktan sonra yapılan araştırmalarda, iki odalı ev ve orada uzun süre yaşandığına işaret eden birikmiş çöp ve aralarında bu anlatıda sözü edilen, Biedenbach'ın yaptığı duman emen aletin de bulunduğu birçok değerli anılar bulunmuştur. Böyle konulara ilgi duyan araştırmacılar, Arnold Bentham'ın çok yakında yayımlanacak olan broşürünü okumalıdır. Ağaçlıklı tepelerin bir mil kuzeybatısında, Wild Water aslında Graham Creek diye bilinir ve yerel haritalara bu adla geçmiştir. Avis Ever 292

desi'nde gören olmadı. Yoldaşlarımız onu her yerde aradılar. Ülkenin bütün cezaevleri gizli servisimiz tarafından didik didik edildi. Sanki yer yarılmış da içine girmişti. Bugüne kalıydı. Kızıl Bakire'nin bu sanatın en hünerli ustalarından biri olduğu söylenir. Uzun ve başarılı devrimcilik hayatını buna borçlu olsa gerek.

rimizin kurulması, binlerce sığınağımız arasında bütün ülkeyi bir ağ gibi saran haberleşme zincirinin şu ya da bu nedenle kopan halkalarını onarma gibi işler bizi bekliyordu.

Daha önce de dediğim gibi, bu işler hiçbir zaman bitirilemedi. Altı ayın sonunda, iki yoldaşın gelmesiyle yalnızlığım sona erdi. Bunlar, yiğit ruhlu, özgürlüğe âşık iki genç kızdı. 1922'de ortadan kaybolan Lora Peterson ve daha sonra Du Bois ile evlenen ve gözleri, yeni çağı aydınlatan yarının güneşine çevrilmiş olarak hâlâ aramızda bulunan Kate Bierce.

Ani bir ölüm tehlikesinden canlarını zor kurtarmış olan bu iki genç kız, sığınağa gel295deydi, çünkü uzun bir süredir oligarşinin benim ortadan kaybolmamdan tedirgin olduğu haberleri bana kadar ulaşıyordu. Bereket, bundan sonraki olayların da gösterdiği gibi, öğrendiklerini kimseye aktaracak fırsatı bulamamıştı. Belli ki, saklandığım yeri öğrenip beni ele geçirecek kadar başarılı bir sonuca ulaşmak istediğinden beklemeyi tercih etmişti. Bildiği şeyler onunla birlikte öldü. Kızlar, Petaluma Koyu'nda karaya çıkıp atlarına bindikten sonra, o da bir bahaneyle tekneden ayrılmayı becermiş.

Biraz yol aldıktan sonra, Sonoma Da296dı. Piskopos Morehouse için de aynı şey oldu. Örgütümüz geliştikten sonra onu boşuna arayıp durduk. Bir akıl hastanesinden diğerine durmadan dolaştırılıyordu. Napa Sağlık Yurdu'ndan Stockton'a, oradan da Santa Cla tonwaithe sarayını havaya uçurdu. Bekçiler dahil, tek bir kimse sağ kurtulamadı. Yargılanmayı beklediği cezaevinde kendisini yatak çarşaflarıyla boğduğunu duyduk.

Dr. Hammerfield ile Dr. Ballingford'un kaderleri Jackson'inkinden oldukça farklı oldu. Ekmek yedikleri kuruma nankörlük etmemeleri sonucu, onlara din adına saraylar verildi ve şimdi onlar bu saraylarda dünya ile barış içinde yaşayıp gidiyorlar. Şu anda her ikisi de oligarşinin savunucusu oldu. İkisi de oldukça şişmanladı. "Dr. Hammerfield," diye açıkladı bir gün Ernest, "metafiziğini yeni baştan öyle bir düzenledi ki, Demir Ökçe için Tanrı'nın san ustabaşısı, hepimizi büyük bir şaşları'nın yaptığı bir toplantıdaydım. Frisco Mücadele Gruplarımız içinde en yetkini, en acımasız ve kan dökeniydi. Örgütümüze kesin bir bağlılık içinde de değildi. Üyeleri bağnaz ve çılgın kimselerdi. Böyle bir tutumu destekleme cesaretini kendimizde bulamıyorduk. Örgütümüze bağlı olmamalarına rağmen, yine de aramızda dostça ilişkiler vardı. O gece beni aralarına sürükleyen, son derece önemli bir konuydu. Yirmi kadar erkeğin ortasında, maskesiz olan tek kişi bendim. Orada bulunmama neden olan mesele halledildikten sonra, içlerinden biri dışarı çıkmama yardım etti. Karanlık bir dehlizden geçerken bir kibrit yaktı, yüzüne yaklaştırdıktan sonra maskesini sıyırdı. Bir an, Peter Donnelly'nin, tutkunun değiştirmiş olduğu yüz hatlarını gördüm, sonra kibrit söndü.

"Beni tanımanızı istedim," dedi karanlıkta. "Müdür Dallas'ı hatırlıyor musunuz?"

Sierra Fabrikaları'nın tilki suratlı müdürü gözlerimin önüne geldi. Başımı evet anlamında salladım.

"Önce onun işini bitirdim," dedi Donnelly gururla. "Sonra Kızıllar'a katıldım."

"Peki nasıl oluyor da burada bulunuyorsunuz?" diye sordum. "Ya karınız, çocuklarınız? Onlar nerede?"

"Öldüler," diye cevap verdi. "Zaten bu yüzden... Hayır," diye devam etti alelacele, "onların öcünü almak için değil. Onlar huzur içinde, yataklarında öldüler. Hastalık, er ya da

San Francisco'nun kısaltılmış adı. mothy yaşıyordu ama babası için o ölmüştü. Çünkü oğlu 'Kiralık Asker' olarak oligarşinin hizmetine girmişti ve babası, onu ölmüş sayıyordu. Frisco Kızılları'nın her bir üyesi, yılda on iki ölüm cezasını yerine getirmek zorundaydı. Başarısızlığın cezası ölümdü. Bu sayıyı tamamlamakta başarısız olan bir üye, intihar ederdi. Ama kurbanlar tesadüfen seçilmezdi. Bu çılgınlar, sık sık toplanır ve haklarında soruşturma açtıkları oligarşi üyeleri ve bunların uşakları hakkında toptan yargıya varırlardı. Kimin, hangi cezayı uygulayacağı, ise kurayla saptanırdı.

O akşam beni oraya kadar sürükleyen neden, böyle bir yargılamaydı. Yıllardan beri, Demir Ökçe'nin gizli servisinde başarıyla çalışmakta olan yoldaşlarımızdan biri, Frisco

İşçi kастlarına ek olarak, bir başka kast, askerler kастı da ortaya çıkmıştı. Ücretli askerlerden oluşan ve oligarşiyeye üye subaylar tarafından yönetilen bir ordu kurulmuş ve bu ordu yeni rejim çerçevesinde, işe yaramayan milis kuvvetlerinin yerini almıştı. Demir Ökçe'nin düzenli gizli servisinin yanı sıra, bu orduya bağlı olan bir gizli servis de kurulmuştu ve bu yeni örgüt, polis ve ordu arasındaki ilişkiyi sağlıyordu.

nna ihanet etti. Bu ihaneti kısmen engellennelly'ye, ihanetiyle hak etmiş olduğu ölüm cezasını verdiler.

Timothy Donnelly de uzun zaman yaşamadı, çünkü Frisco Kızılları onu öldürmeye ant içmişlerdi. Oligarşi, onu kurtarmak için elinden geleni yaptı, kaçması için ülke içinde bölge

bölge dolaştınlı. Kızılardan üçü, onu ararken hayatlarını kaybetmişlerdi. Gruptaki üyelerin hepsi erkekti, ama sonunda bir kadının kucağına düştüler. Bu da yoldaşlar 302lülüğüyle, ölüm cezasına çarptırılmıştı zaten. Onu yargılayıp cezalandıranlardan biri de bendim. Cezayı infaz eden, yine Anna Royston oldu.

Eski hayatımdan bir kişi daha çıkıp geldi; Jackson'ın avukatı. Joseph Hurd adındaki bu adamla bir daha karşılaşacağımı hiç um303304nia'ya kadar geniş bir alana yayılmış, sayısız sivil ve askeri hapishaneden, kalelerden, tek bir gece içinde, elli iki milletvekilimizden elli birini ve üç yüz kadar sosyalist lideri kaçırdık. Tek bir yanlış uygulama olmamıştı. Bun305edenbach ile sığınakta yaşayan öteki üç genç, silahlanmış ve her şeye hazır olarak çıkıp dağlara varmışlardı. Sanırım o gece, ülkenin her yanındaki sığınaklar, boş denecek kadar tenhaydı.

Şafak yaklaşırken, gökyüzünün ağarmaya başladığı bir saatte, yukarılardan beklediğim işaret geldi. Ben de hemen karşılığını verdim. Karanlıkta, ilk aşağı inen Biedenbach'ı, kocam diye az daha kucaklıyordum. Bir süre sonra, kendimi Ernest'in kollar arasında buldum. Değişimim o kadar kusursuz olmuştu ki, eski Avis Everhard olabilmek için, eskisi gibi gülümseyebilmek, eskisi gibi davranabilmek, eski sözcüklerimle, hatta eski sesimle konuşabilmek için çaba harcamak zorunda kaldığımı o anda anladım. Eski benliğimi ancak, büyük bir irade gücüyle koruyabiliyordum. Yeni kişiliğimi o kadar benimsemiş, kendi yaratmış olduğum bu yeni kişilik, öylesine doğal bir hale gelmişti ki, kendim olabilmek için bir an bile asıl benliğimi unutmamak zorundaydım.

Küçük kulübemize girince, ışığın altında Ernest'in yüzünü görebildim. Cezaevinde kalmanın verdiği solgunluktan başka hiçbir değişiklik yoktu. Hiç değilse, fazla bir değişiklik yoktu. Yine aynı sevgilim, aynı kocam, aynı

308

O tarihlerde birden çok kan almak Türkiye'de yürürlükteydi.

- Bunu Avis Everhard'ın attığı bir palavra saymamak gerek. Sanat ve entelektüel dünyanın çiçekleri devrimcilerdi. Birkaç müzisyen ve şarkıcının, oligarşiden gelen birkaç kişinin dışında, adları bize kadar gelen dönemin en büyük yaratıcıları devrimciydiler.

denhall'dan bir kitapla, kumlara uzanmışım. Bütün bedenim gevşemişti. Kendimi öylesine rahat ve güven içinde hissediyordum ki, şairin ateşli heyecanı bile beni duygulandırmazdı. Hazırlanmasına henüz başlanmamıştı. ' Dönemin günümüze kadar gelen edebi ve belgesel eserlerinde, sürekli olarak Rudolph Mandenhall'ın şiirlerine atıfta bulunuluyor. Yoldaşları ona "Alev" derdi. Hiç kuşkusuz büyük bir dehaydı. Yazık ki şiirlerinden başkalarının yazıları arasında geçen unutulmaz parçalarının dışında, bugüne hiçbir şey kalmamıştır. M. S. 1928'de Demir Ökçe tarafından öldürülmüştür.

311312313bach'ın yaptığı bir düzine kadar cehennem makineleri vardı. Arayanlar, yanlışlıkla sığınağımıza girselerdi kim bilir nasıl şaşkınlığa uğrarlardı.

Önceleri bir oligarşi mensubu, daha sonra gözü kara bir devrimci olan Philip Wickson'ın kaybolma olayının esrarını da bu şekilde aydınlatmış oluyorum. Sonunda onu da devrim yoluna çevirdik. Gençti, beyni henüz kemikyu'na indirdik, buradan da ufak bir balıkçı teknesine bindirdik. Sonunda, yeraltı demir

315

318

kârlıklanıyla koruyorlardı. Bunun böyle olduğuna ve yaptıkları işin doğru olduğuna kesinlikle emindiler.

Bütün oligarşi sınıfına özgü bu ahlak anlayışı üzerine söylenecek daha çok şey var. Demir Ökçe'yi böylesine güçlü yapan da bu anlayıştı. Birçok yoldaşımız, bunu çok geç anladılar. Çoğunluğu, Demir Ökçe'nin kudretini, onun cezalandırma ve ödüllendirme sistemine bağlıyordu. Bu yanlış bir düşünceydi. Cennet ve cehennem, bir yobazın dini inancının temel öğelerini oluşturabilir, ama bunlar, genellikle iyi ve kötü kavramlarının birer yansımasıdır. İyiye duyulan sevgi, iyilik yapma arzusu, iyi olmayana karşı hoşnutsuzluk, kısacası ahlak anlayışı dinin temel unsurudur. Aynı şey oligarşi için de söylenebilir; tutuklamalar, sürgüne göndermeler, bir yânda aşamışlardır. Bu inançları, materyalistlerin kuşku duymalarının ve incelemelerinin konusu ve nedeni olmuştur.

çe'nin gücünün nasıl geliştiğini iyice anlamış, öğrenmiştik. İşçi kastları. Kiralık Askerler, binlerce ajan ve gizli polis, oligarşiye bağlılıkla, inançla hizmet ediyorlardı. Genel olarak özgürlüğün kaybolduğunu görmezlikten geliyor, ama buna karşılık, hayatlarında hiçbir zaman

göremedikleri bir rahatlık içinde yaşıyorlardı. Öte yandan, büyük çaresiz kitleler ve uçurum insanları, sefaletlerine boyun eğiyor, giderek vahşete gömülüyorlardı. Bir kitlede, güçlü proleterler çıkıp da kitlelerin gücünü canlandırmaya kalkarsa, oligarşi bunlara hemen el koyuyor, işçi kastlarına ya da Kiralık Askerler'in arasına sokarak, onları kitleden ayırıyordu.

Böylece hava yatıştırılıyor ve proleteryanın doğal liderleri çalınmış oluyordu.

Uçurum insanların durumu, acınacak kadar kötüydü. Çocuklar okula gidemez olmuştu. Pislik kaynayan işçi mahallelerinde, hayvanlar gibi yaşıyor, aşağılık bir yaşantının ve sefaletin ortasında çürüyorlardı. Eski özgürlüklerinin hepsi ellerinden alınmıştı. Artık birer emek köleleriydiler. İş seçmeye hakları yoktu. Ev değiştirme, silah sahibi olma ya da taşıma hakları da yoktu. Birer serf durumundaydılar, ama çiftçiler gibi toprağa değil, makineye ve emeğe bağımlı birer serf. Ne zaman ki büyük yollar, havaalanları, kayıyorlardı. Şimdi de bu serf orduları, aile hayatının olanaksız olduğu, bir hayvan sürüsünün ahırlarını andıran köhne barakalarda yatıp kalkarak, Ardis Kenti'nin yapımında çalışıyorlar. Gerçekte, oligarşinin böylesine korktuğu, uçurumun kükreyen hayvanı burada, bu işçi mahallelerindedir, ama bu hayvanı yaratan yine oligarşinin kendisidir. İnsanoğlunun içindeki maymunu ve kaplanı yok etmek istemeyen yine odur.

Yine şu sıralarda, bundan önceki kentlerin hepsini, hatta Ardis'i bile gölgede bırakacak olağanüstülükte bir kentin yapımı için, yeni işçi alımına başlanacağı söylentileri dolaşıyor. Biz devrimciler, bu büyük eserin yapımını sürdüreceğiz, ama bu, sefil serilerin emekleriyle olmayacak. O masal kentinin dün'ünde başansızlığa uğrayan Birinci Devrim hazırlıklarına katılmak istiyordu. Bununla

- Ardis M. S. 1942'de tamamlandı. Asgard, M. S. 1984'e kadar tamamlanamadı. Bu kentin yapımı için elli iki yıl uğraşıldı, bu süre içinde yarım milyon kişilik sürekli bir serf ordusu kullanıldı. Bu sayı, zaman zaman bir milyonu aştı, bu sayıya işçi kastlarından ve sanatçılardan yüz binlerce kişi katılmıştır.

324325mıyorlardı.

Birinci Devrimi büyük oranda Ernest planladı. Saptanan tarih 1918 yılının ilkbaharının başlarıydı. 1917 yılının sonbaharında hazırlıklarımız daha bitmemişti. Yapılacak daha çok işimiz vardı. Zamansız kalkışılacak bir devrimin başarısızlığa uğrayacağı kesindi. Böylesine karmaşık bir girişimde, erken atılacak bir adım felaketimiz olurdu. Demir Ökçe de bunu sezmiş, planlarını buna göre hazırlamıştı.

İlk darbemizi, oligarşinin sinir sistemine indirmeyi kararlaştırmıştık. Oligarşi genel su'nun subaylarını ve kıdemli polisleri ve de önemli konumlardaki, yetenekli oligarşi mensuplarını yakalayacaklardı. Böylece, hemen her yerde ortaya çıkacak çatışmalara, düşman yöneticilerinin katılması engellenecekti.

Sinyal verilir verilmez, birçok şey aynı anda gerçekleştirilecekti. Demir Ökçe'nin hayal ettiğiinden çok daha güçlü olan Kanadalı ve Meksikalı vatanseverler, bizim taktiklerimizi uygulayacaklardı. Yine bazı yoldaşlar (bunlar kadın olacaktı, çünkü erkekler başka işlerle uğraşacaklardı), gizli basım evlerimizi bekleyecek, afişlerimizi dağıtacak, sağa sola yapıştıracaklardı. Demir Ökçe'nin içinde, yüksek görevlerde bulunan biz ve bizim gibi ajanlar ise, hemen, servislerde anarşi yaratacaktı. Kiralık Askerler'in arasında, binlerce yoldaşımız vardı. Onların görevleri de silah depolarını havaya uçurmak ve etkili silahların mekadaki birçok şey, örgütlenmemiş uçurum insanların da efendilerinin saraylarına ve kentlerine saldırmasına bağlıydı. Can ve mal kaybı umurumuzda değildi. Uçurum hayvanı kükreyecek, polis ve Kiralık Askerler öldürülecekti, bu kesindi. Ama böyle olmazsa da, uçurum hayvanı kükremeyecek, polis ve Kiralık Askerler öldürülmeyecek miydi? Bu, bizi korkutan tehlikelerin birbirlerini yok etmesi anlamına geliyordu. Biz de bu arada, daha güven içinde işimizi göreceğiz ve bütün sosyal mekanizmanın yönetimini ele geçirecektik.

Planımız buydu ve bu planın her ayrıntısı, büyük bir gizlilik içinde, o gün yaklaştıkça, giderek daha çok yoldaşa duyurulacaktı. Bu, önemli bir noktaydı. Hazırladığımız komplonun yayılmaması, duyulmaması gerekiyordu. Ama bu tehlike asla baş göstermedi, çünkü iş oraya kadar varamadı. Casusluk örgütü tarafından tasarlanan devrimi, Demir Ökçe çoktan öğrenmiş ve bize yeni, kanlı bir ders vermeye hazırlanıyordu. Bu dersi vermek için, Chicago kentini seçmişlerdi ve bunu başardılar da.

Bütün kentlerin içinde, devrim için en uykerler'i bile etkilemişti ve bunlardan üç birlik, toptan bizim saflara geçmeye hazırды.

Chicago, her zaman emekle sermaye arasındaki çatışmaların merkezi olmuştur. Sokak kavgalarının, cinayetlerin, sınıf bilincinin ve örgütlenmenin kapitalistlerde olduğu kadar, emekçilerde de geliştiği bir kenttir. Üstelik eskiden burada, öğretmenler sendikalaşmış, duvarcılar ve odun taşıyıcılarla birleşerek, Amerikan İşçi Konfederasyonu'na girmişlerdir. Bu Chicago, başarısızlığı tohumunun içinde taşıyan Birinci Devrim'in merkezi olmuştur.

Chicago M. S. on dokuzuncu yüzyılın sanayi cehennemi idi. Büyük İngiliz işçi lideri ve bir zamanlar İngiltere Kabinesinin üyelerinden olan John Burns'ün günümüze kadar gelen bir hikâyesine göre, Burns, Birleşik Dev330 malan için elimizde geleni yapacağız. Chicago'yu feda etmeliyiz. Ama yalnız Chicago'yu." "Chicago'ya haber verebildiniz mi?" diye sordum.

Başını salladı. "Telgraf bağlantısı kopuk. Chicago bütün dünyadan kopuk durumda şimdi. Bir cehennem olacak orası."

Bir an durdu, yumruklarını sıktığını gördüm. Sonra patladı:

Bu o zamanlar dünyanın en hızlı treni sayılırdı. Oldukça ünlü bir trendi.

334mişlerdi. Servisleri geç yapıyorlardı. Akılları başka yerlerdeydi ve ikide bir vagonun ucunda, mutfağın dibinde toplanarak kendi aralarında fısıltıyla bir şeyler konuşuyorlardı. Hartman durumu çok umutsuz buluyordu.

"Ne yapabiliriz?" diye, belki yirminci kez çaresizlik içinde omuzlarını kaldırarak sordu. Sonra pencereden dışarıyı gösterdi. "Görüyorsun ya, her şey hazır. Kentin, otuz kırk 336

lanmı görmezden geldi. Garda yürürken birden kısık bir sesle ama hızlı hızlı konuşmaya başladı. Önce ne olduğunu anlayamadım.

"İyice emin değildim," dedi, "kimseye de bir şey söylemedim bu yüzden. Haftalardır bunun üzerinde çalışıyorum, ama kesin bir sonuç elde edemedim. Knowlton'a dikkat edin. Ondan kuşkulaniyorum. Sığınaklanmıyışım gibi bir his var. Gözünüzü Knowlnmda yürümeye başlamıştık. "Unutmayın,"

340yorsak, tam olgunlaşmış bir devrimde neler yapabileceğimizi bir düşün!"

Soruyu soran subayın arabası hızla yoluna devam etti. Hemen aynı anda, kulakları sağır edici bir ses yükseldi. Araba yolcusuyla birlikte bir duman bulutu içinde havaya uçtu, sonra bir enkaz yığını halinde, bu defa cesetle birlikte yere yığıldı.

Hartman sevinçten çılgına dönmüştü. "Basan! Büyük basan!" diye tekrarlıyordu fısıltıyla. "Proletarya bugün dersini alıyor, ama ders de veriyor."

Polisler olay yerine doğru koşmaya başladılar. Bir askeri otomobil de, bu arada yetişti. Bana gelince, olayın aniden meydana gelişi karşısında, şaşkına dönmüştüm. Gözlerimin önünde olup bitenlerden hiçbir şey arılamıyordum, polis bizi yakaladığında ancak kendime gelebildim. Bunlardan biri Hart341342man'ın kadının elinden zorlukla çekebildiği kâğıtlara baktığımızda anladık. Bunlar devrim bildirileriydi.

"Bir yoldaş," dedim.

Hartman, sadece Demir Ökçe'yi lanetle343345ler'in bulunduğu açıklı ve sokağın her iki tarafından birbirlerine ateş açıyorlardı. Ama hangi binada yoldaşlarımızın, hangisinde Kırallık Askerler'in bulunduğunu bilemiyorduk.

Bu arada, köşeden görünen kalabalık, neredeyse önümüze varmıştı. Bomba atılan binaların önüne geldiklerinde, bombacılar gene kızıştı, ama bu kez, evlerin yalnız birinden bomba düştü. Ötekiler, doğrudan bombanın atıldığı pencereye ateş etmeye başladılar. Böylece hangi binada yoldaşlarımızın, hangi

n kadına, sertçe çarptım (yırtık paltolu adam ortadan yok olmuştu), peşimden gelenler de bana çarptılar. Ve mitralyözlerin, tüfeklerin sesleriyle birlikte haykırıışlar, lanetlemeler, can çekişme çığlıkları çevreyi bir anda cehenneme çevirdi. Önce hiçbir şey anlayamadım. Sağımda solumda bulunanlar yere düşüyorlardı. Önümdeki iriyan kadın, iki büküm olmuş, elleri karnında acıyla kıvranıyordu. Bacaklarımdan dibinde bir adam, ölümün pençesinde can çekişiyordu.

Birden kalabalığın en önünde olduğumuzu fark ettim. Önüm sıra giden, yarım mil uzunluğundaki insan kütlesi ortadan yok olmuştu. Nereye ve nasıl kaybolduklarını asla öğrenemedim. Bugün bile, o yarım millik in

Fra. "Yaşasın Devrim!"

353354kerler'le kaynıyordu. Rüzgâr doğru yönden esiyor, balonlar kentteki bir iş hanından gökyüzüne salınıyordu.

Bizim Biedenbach, Glen Ellen'den ayrıldıktan sonra, çok kuvvetli bir patlayıcı icat etmişti. Balonlarda kullanılan silah buydu. Bunlar sıcak havayla doldurulmuş, kabaca ve aceleyle yapılmış balonlardı, ama işe yarıyorlardı. Olan biteni, bir gökdelenin çatısından seyrediyordum. İlk balon, kaleleri tutturamamış ve kırılık yörede gözden kaybolmuştu. Haberini sonradan alacaktık. Balonda Burton ve O'Sullivan bulunuyordu. Yükselirken, son hızla ilerleyen asker yüklü bir trenin

yordum, ama yanımdakiler, balonun tam altında olduğunu söylüyorlardı. Patlayıcı maddelerin düşüşünü değil ama balonun hızla yukarı doğru fırladığını gördüm. Bir süre sonra korkunç bir duman sütunu göğe yükseldi, ardından patlamanın uğultusu duyuldu. Tatlı Biedenbach, kaleyi havaya uçurmuştu. Bunun ardından iki balon daha aynı anda yükseldi. Bir tanesi, patlayıcı maddelerin etkisiyle havada paramparça oldu. Bunun sarsıntısı ikinci balonu da patlattı ve tam kalenin içine düşen bu balon, her şeyi havaya leteryayı ezmece oyunu oynadıkları söylenir.

Ama Kiralık Askerler, hem uçurum insanlarıyla başa çıkmanın hem de aynı anda yoldaşlarla savaşmanın kolay olmadığını bilin357

mıyorlardı. Kullandıkları otomobillerle yolu kapamışlar, atıcılar da bunların üstlerinde, arkalarında ya da aralarında siper almışlardı. Durmadan asker geliyordu alana, bu durumda kaçmamız olanaksızdı. Garthvvaite koluma yapıştı, bir binanın duvarına sımsıkı yaslanıp durduk.

Makineli tüfekler ateşe başladığında, kalabalıkla aramızda on metre kadar bir uzaklık vardı. Bu korkunç ateş salvosu karşısında, tek bir insan canlı kurtulamazdı. Kalabalık yürümeye çalışıyor ama başaramıyordu. Bir ölü ve can çekişen insan dağı olup çıkıyordu. Arkada olanlar ötekileri itiyor, bir kaldınmdan diğerine sıra olmuş makineli du359360da birkaç askerin kaçıştığını görebiliyorduk. Onlara bir şey olduğu yoktu. Yol açıktı. Bir an durup arkamıza baktık. Kalabalık yavaşça geliyordu. Ölülerin tüfeklerini alıyorlar, yaralıların işlerini bitiriyorlardı. Bizi kurtaran o genç subayın sonuna da tanık olduk bu arada. Dirseğinin üstünde zorlukla doğrulmuş, otomatik tabancasıyla, kalabalığa rast gele ateş ediyordu.

"Terfi umudum da sönüyor," dedi Garth361ler'in kucağına düşmek var. Ya da bir evin damından yiyeceğin bir yoldaş bombasıyla ölmek de var. İşin içinde bir de, kalabalık arasında ezilmek, öldürülmek var."

Şaşkın şaşkın başını salladı, sigarasını yakıp yanıma oturdu.

"Karnım da öylesine acıktı ki," diye ekledi. "Şu kaldırım taşlarını bile yiyebilirim."

Bunu söyler söylemez de ayağa kalktı, sokağın ortasından koca bir taş aldı ve bunu bir dükkânın vitrinine indirdi.

"Zemin kat pek uygun değil bu iş için," dedi, açılan delikten içeri girmeme yardım ederken.

"Ama şimdilik elimizden daha iyisi gelmez. Siz burada biraz uyumaya çalışın, ben de çevreden bilgi toplayayım. Sizi buradan kurtaracağım, ama zamana, çok zamana, sonsuz zamana ihtiyacım var. Bu arada yiyecek bir şeylere de."

Kendimizi bir saraç dükkânında bulmuştuk. Yoldaşım bana, aradaki yazıhane bölü363365süyle irkildi. Ambulanslar, kendisi gibiler için değildi. Acılı bir homurtuyla, kendisini bir giriş kapısına attı. Bir dakika sonra yeniden çıktı ve umutsuz yürüyüşüne tekrar başladı. At battaniyelerimin yanına döndüm ve bir saat kadar Garthwaite'i bekledim. Baş ağrım hafıflememişti. Aksine giderek artıyordu. İrademi zorlayarak gözlerimi açtım ve çevremdeki eşyaları incelemeye çalıştım. Gözlerimi açmak ve bakışlarımı nesnelere dikmek, benim için dayanılmaz bir işkence gibiydi. Ayrıca, beynim fena halde zonkluyordu. Zorlukla, sendeleyerek kırık camdan dışarı, sokağa çıktım, kaçmanın yolunu arıyordum. Bu mezbahadan kurtulmalıydım. Ve bu andan itibaren, yaşadığım tam bir kâbustu. Sonraki saatlerde yaşadıklarım, anılarımda yaşanmış olaylar olarak değil de, bir kâbus olarak yer etti. Birçok olay, birçok görüntü beynime saplandı. Bu silinmez görüntüler arasında

ifornia'da bir süre avından sonra serilen tavşanlar gibi caddeye dağılmışlardı. Caddeye baştan aşağı göz gezdirdim. Ne bir kımltı, ne

O günlerde, ülkede o kadar az nüfus yoğunluğu vardı ki. vahşi hayvanlar sık sık baş belası oluyorlardı. Cali367

Güney Yakası yangınının, kazayla mı yoksa Kiralık Askerler tarafından mı çıkarıldığı uzun süre tartışma konusu olmuştu. Ama şimdi, bu yangının üstlerinden aldıkları emirle. Kiralık Askerler tarafından çıkarıldığı kesin olarak biliniyor.

rum. Otomobilde yolculuk etmemin anısı bulanık kafamda. Ancak bu otomobil gezisi sırasında meydana gelen bir olayı ayrıntılarıyla, net olarak hatırlıyorum. Yanımda duran askerin, tüfeğini ateşlemesiyle gözlerimi açıyorum. Karşımda Pell Caddesi günlerinden tanıdığım George Milford'u görüyorum. Yavaşça kaldırıma çöküyor. Düşmekte' olan yaralı adama, bir kurşun daha sıkıyor yanımdaki asker. Milford iki büklüm olup öne doğru kapaklanıyor, sonra yere seriliyor. Asker gülüyor, otomobil son hızla uzaklaşıyor.

Bundan sonra bütün bildiğim, yanımda bir aşağı bir yukarı dolanan bir adamın ayak sesleriyle, derin bir uykudan uyandığımdı. Bu adamın yüz çizgileri gergindi, alnından burnuna doğru ter damlaları akıyordu. Bir kolunu göğsüne dayamış, öteki eliyle sıkıca bastırıyordu. Her adım atışında yere kan damlıyordu. Bir Kiralık Asker üniforması giyiordu. Duvarların ardında, boğuk bomba sesleri duyuluyordu. Başka bir binayla çarpışmakta olan kilitli bir binanın içindeydim. Az sonra bir doktor, yaralı askere pansuman yapmaya geldi, saatin öğleden sonra iki olduğunu öğrendim. Başımın ağrısı geçmemişti, doktor bana, yüreğimi yatıştıracak ve münü'nü birkaç gün daha yaşadım. Balon saldırısını seyrettikten sonra, Ernest beni binanın içine götürdü. Orada bütün öğleden sonra ve gece uyudum. Üçüncü günü de binada geçirdik ve dördüncü gün yetkililerden bir otomobil ve izin alan Ernest'le birlikte Chicago'dan ayrıldık. Baş ağrım geçmişti, ama bedenem ve ruhen çok bitkin düşmüştüm. Otomobilde Er370du. Bu savaşta binaların tepesinde olmaları nedeniyle yoldaşlarımız avantajlıydı. Devrimciler yerlerinden sö371

373375te'ler ve Helldamite'ler, birbirine bağımlı ikiz köle örgütleriydi, ayrıca bunlar fazla uzun yaşamayan ve Tann'nın Gazabı adını verdikleri yeni bir dinsel mezhep yaratmışlardı. Daha başka birçok örgütün yanı sıra, kararlılıklarını göstermek bakımından, aşağıdakilerden söz etmek gerekir: Kanayan Kalpler, Yarının Çocukları, Sabah Yıldızlan, Flamingolar. Üçüz Üçgenler, Üç Demirler, Rubo376TR Tel: (0216) 348 98 03 Pbx Faks: (0216) 349 93 45 Eline alışveriş

Günümüzde Jack London, daha çok Vahşetin Çağrısı, Beyaz Diş, Deniz Kurdu romanları ve macera öyküleriyle hatırlanır. Ancak London'ın, bir maceracı olmanın yanı sıra, sosyal ve politik olaylarla da yakından ilgilendiği bilinmektedir. Demir Ökçe, didaktik bir roman. 20. yüzyılın başında, sosyalizmin kavram ve görüşlerini Platon diyalogları tekniğini hatırlatan bir yoldan "öğretiyor". Öte yandan metin, yazılışından yaklaşık 206323kitaplar Aşağıda Adı Geçen Kanuna İstinaden

Görme Özürlüler İçin Hazırlanmıştır

Ekran Okuyucu, Braille 'n Speak Sayesinde Bu Kitapları Dinliyoruz

Amacım Yayın Evlerine Zarar Vermek Değildir

Bu e Ders kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim

ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa hiçbir ticarî amaç

güdülmeksizin bir engellinin kullanımı için kendisi veya üçüncü

bir kişi tek nüsha olarak ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya

dernek gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, brail

alfabesi ve benzeri 87matlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi bu Kanunda öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir."Bu nüshalar hiçbir şekilde

satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullandırılmaz. Ayrıca bu

nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması

ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur." maddesine istinaden web sitesinde deneme yayınına geçilmiştir.

T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Bilgi İşlem ve Otomasyon Dairesi Başkanlığı Ankara

Bu kitaplar hazırlanırken verilen emeye harcanan zamana saydı duyarak

Lütfen Yukarıdaki ve Aşağıdaki Açıklamaları Silmeyin

Tarayan Yaşar Mutlu

web sitesi

www.yasarmutlu.com

www.kitapsevenler.com

e-posta

yasarmutlu@kitapsevenler.com yasarmutlu@yasarmutlu.com
mutlukitap@hotmail.com kitapsevenler@gmail.com